

Het blauwe lint : blijspel in vijf bedrijven

<https://hdl.handle.net/1874/367116>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneelstukken

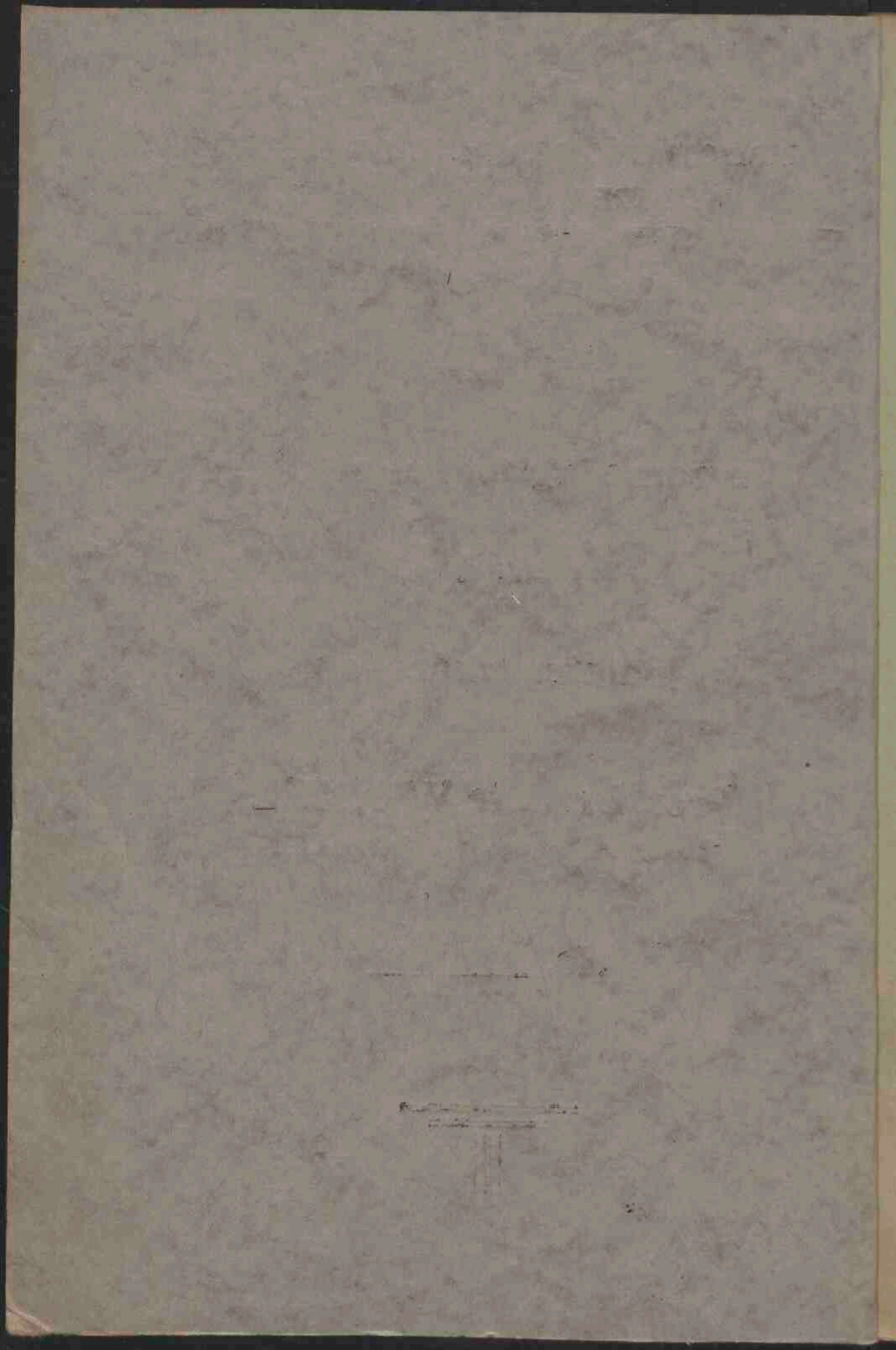
uit de

nalatenschap van

Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 112

*Dr J. G. Winkel
N. 508 b.*

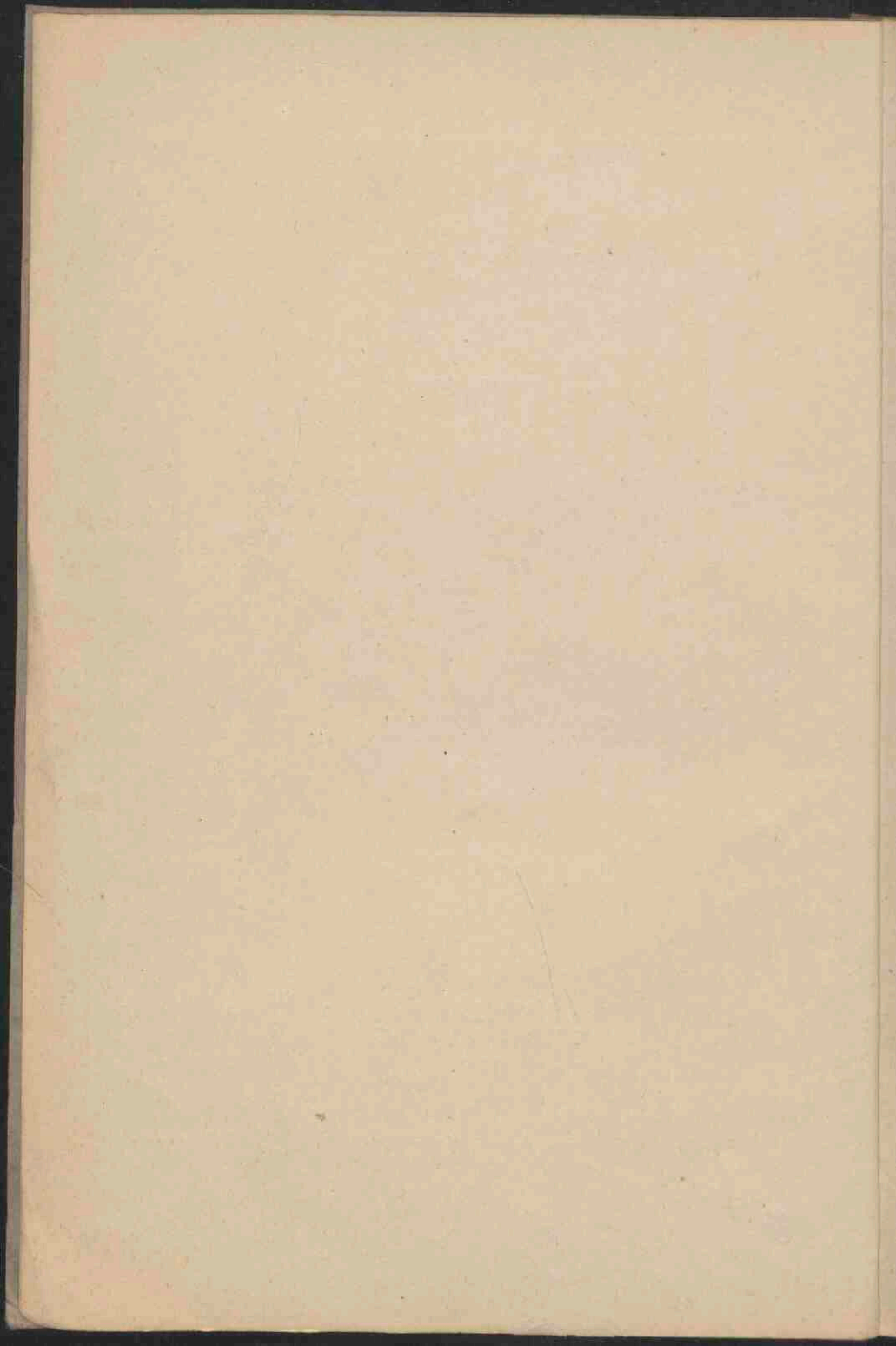
HET BLAAUWE LINT.

BLIJSPEL IN VIJF BEDRIJVEN

DOOR

GERARD KELLER.

'S GRAVENHAGE,
HENRI J. STEMBERG.
1881.

HET BLAAUWE LINT.

NIJMEGEN. — SELFERSDRUK VAN H. C. A. THIEME.

HET BLAAUWE LINT.

BLIJSPEL IN VIJF BEDRIJVEN

DOOR

GERARD KELLER.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

's GRAVENHAGE,
HENRI J. STEMBERG.

PERSONEN.

Baron VAN HERSTAL.

EGBERT KAMRAD, *architect.*

VAN EERUM, *referendaris.*

Mevrouw VAN EERUM geboren barones VAN HERSTAL,
zijne echtgenoot.

CLEMENTINE, *haarne dochter.*

Jufvrouw DE VLEUGEL.

MACHTELD, *hare dochter.*

EERSTE BEDRIJF.

Kamer in het huis van jufvrouw de Vleugel.

EERSTE TOONEEL.

Egbert Kamrad , Machteld.

MACHTELD.

Mijne moeder eischt het , Egbert. Gij weet , dat ik u gaarne mogt lijden , en mij gelukkig zou rekenen altijd met u te zijn. Maar zij heeft zich zoo stellig tegen ons huwelijk verklaard , dat ik niet langer bij haar mag aandringen.

EGBERT.

Uwe moeder is onredelijk. Zij verlangt dat gij nooit trouwen zult. Zij moet wèl ongelukkig zijn geweest in haar huwelijk , om dit van hare dochter te vorderen.

MACHTELD.

Ik weet het niet ; maar ik geloof het , want zij spreekt mij nooit van vader. Toch , met u , Egbert , zou ik niet ongelukkig wezen , gelooft gij wel ?

EGBERT.

Twijfelt gij er nog aan ?

MACHTELD.

Helaas ! het kan niet. Laat ons dus verstandig wezen. Ik zal aan u blijven denken. Misschien zal zij eenmaal nog tot

andere gedachten komen. Ik zelf heb u dit willen zeggen, opdat gij de volle waarheid weten zoudt, en mij niet zoudt verdenken. Ga nu heen en vergeet mij....

EGBERT.

U vergeten nooit. Ik zal wachten al moest het mijn leven lang zijn. Maar neen, dat behoeft niet, niet waar? Als gij meerderjarig zijt, heeft uwe moeder geen magt meer om u te verbieden mijne vrouw te worden.

MACHTELD.

Maar ook dan zal ik niets doen, wat haar verdriet zou veroorzaken. Daarvoor heb ik haar te lief. Zij heeft, zegt zij, overwegende redenen, ik eerbiedig die; eerbiedig gij ze ook en vergeet mij. Hier zijn uwe brieven.... en uw portret.... *(Zij overreikt hem eenige papieren door een blaauw lint zamengebonden.)* ga nu heen, Egbert; het scheiden valt mij even zwaar als u. Laat het ons kort maken.

EGBERT.

Ik kan het mij niet voorstellen, Machteld. Ik had mij zooveel goeds en schoons van de toekomst beloofd. En thans is alles, alles voor mij verloren!

MACHTELD.

En voor mij dan?

EGBERT. *(Hij werpt het pakje brieven, dat hij gedachteloos heeft aangenomen, op tafel neder en drukt Machteld in zijne armen.)*

Machteld! mijn eenige, mijn liefste!

MACHTELD.

Mijn goede Egbert!.... vaarwel, voor altoos! Spoedig ga heen! Ik zie de familie komen, die deze kamers gehuurd heeft.

EGBERT.

Vaarwel dan, Machteld — maar niet voor altijd, tot betere tijden voor ons aanbreken.

MACHTELD.

Haast u — deze deur van het kabinetje door — anders ontmoet gij hen.

TWEEDE TOONEEL.

*Machteld, daarna van Eerum, mevrouw van Eerum
(beiden in reisgewaad) en jufvrouw de Vleugel.*

MACHTELD.

Voor altijd? Neen, ook mijn hart zegt, dat het slechts voor korten tijd zal wezen.

VAN EERUM.

Zoo, zijn dit nu de kamers?

Jufvr. DE VLEUGEL.

Hier is de zitkamer mijnheer, en daar het kabinetje, en achter is de slaapkamer.

(Machteld verlaat het tooneel.)

MEVR. VAN EERUM.

Het komt mij voor, dat het ameublement veel te wenschen overlaat.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ja mevrouw, wij zijn hier zoo deftig niet ingerigt als bij een referendaris in den Haag.

VAN EERUM.

Wij kunnen ons voor een paar weken wel met wat minder tevreden stellen. Bovendien zullen wij waarschijnlijk meer op het kasteel van den baron van Herstal zijn dan in deze schamele woning.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Is u... bekend op Vredestein?

VAN EERUM.

De baron is mijn oom.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ik wist niet...

VAN EERUM (*met een genadig knikje.*)

Dat behoeft ook niet, vrouwtje. Wij zullen daarom toch in deze nederige vertrekken wel een paar weken ons verblijf kunnen vestigen.

Mevr. VAN EERUM.

Die platen wensch ik verwijderd te hebben. Dat zijn geene onderwerpen, die men dagelijks voor de oogen wil hebben. Er zijn betere dingen, waarop men de aandacht vestigen kan.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Zeer zeker, mevrouw. Ik heb beneden nog een paar voortellingen uit de Heilige Schrift, maar ik meende, dat families uit den Haag meer zin hadden voor zulke onderwerpen.

Mevr. VAN EERUM.

Daarin bedriegt gij u, jufvrouw. Die litzinnige tafereelen vallen althans niet in *mijn* smaak, en het verwondert mij zelfs, dat gij ze in uw huis gedooft.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ik zal zorgen, dat zij veranderd worden, mevrouw.

Mevr. VAN EERUM.

Ik zie ook, tot mijne verwondering, dat hier nergens een bijbel ligt.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ik zal er terstond een laten bezorgen, mevrouw. Ik dacht, eene aanzienlijke familie uit den Haag...

Mevr. VAN EERUM.

Ook in den Haag woont de vreeze des Heeren, jufvrouw.

VAN EERUM (*die intusschen de kamer en het
uitzicht heeft opgenomen.*)

Wij zullen thans onze appartementen in consideratie en advies nemen. Als wij u noodig hebben, zullen wij schellen.

Mevr. VAN EERUM.

Er zijn geene kleine kinderen en geen huisdieren, nietwaar? Ik heb een horreur van huisdieren.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Niet anders dan een oude kater en die verlaat ons vertrek niet.

VAN EERUM (*met een genadigen blik tot afscheid.*)

Houd hem dan ook maar daar.

(*Jufvrouw de Vleugel af.*)

DERDE TOONEEL.

De vorigen, behalve jufvr. de Vleugel.

Mevr. VAN EERUM.

Het is hier burgerlijk, zeer burgerlijk, Lodewijk.

VAN EERUM.

Ja kind — alle waar naar zijn geld.

Mevr. VAN EERUM.

In het logement hadden wij zeker betere appartementen gehad.

VAN EERUM.

Heel wel mogelijk; ik heb het in ernstige consideratie genomen, maar mijn advies was, dat wij dan ook veel meer geld zouden hebben betaald. Drie gulden vijftig daags per hoofd met ons drieën, gedurende drie weken. Dat maakt precies twee honderd twintig gulden vijftig cents, behalve de fooijen en de reiskosten.

Mevr. VAN EERUM.

Maar wat doet er nu een enkele honderd gulden meer of minder toe : oom zal u immers helpen.

VAN EERUM.

Honderd gulden meer of minder ! Kind, je denkt niet aan hetgeen je zegt. Al helpt oom nog zoo ruim, er zal toch altijd oude schuld blijven.

Mevr. VAN EERUM.

Hoeveel woudt ge hem vragen ?

VAN EERUM.

Na rijp beraad, ben ik tot de slotsom gekomen, dat ik vijfduizend gulden noodig heb.

Mevr. VAN EERUM.

Waarom vraagt gij er dan geen tien ?

VAN EERUM.

En de rente ! Aan leveranciers betaalt men geen rente, maar als ik geld opneem, ben ik die verschuldigd.

Mevr. VAN EERUM.

Mijn hemel, van Eerum ; ik zou dan geen rente betalen.

VAN EERUM.

Wat ? geen rente ?

Mevr. VAN EERUM.

Het vermogen van oom wordt immers toch eenmaal het onze. Ik begrijp niet, dat gij u over zulke kleinigheden bekommert. Bovendien, dat huwelijk, dat oom voor Clementine op het oog heeft, zal eene groote verandering te weeg brengen. Ge kunt later de rente bij uw schoonzoon leenen, want het zal wel eene goede partij wezen.

VAN EERUM.

Ik vertrouw het ; maar wie het is, kan ik niet nagaan. Ik heb een van mijn commiezen, die hier bekend is, al eens

uitgehoord, maar er woont noch in het dorp, noch in den omtrek eene familie, waaraan ik mij gaarne zou parenteren.

Mevr. VAN EERUM.

Laat dat aan oom over. Ik ben zeker dat zijne keus goed zal wezen. De van Herstals mésallieren zich niet... althans niet in den regel.

VAN EERUM.

Dank je. Het verbeugt me intusschen, dat uw oom er de voorkeur aan gegeven heeft, zelf in het geheel niet te huwen. Het eenige wat mij leed doet, is dat hij zoo onnatuurlijk oud wordt. Vijf en zeventig!

Mevr. VAN EERUM.

Wij moeten de beschikkingen der Voorzienigheid eerbiedigen, van Eerum, en ons aan hare wijsheid onderwerpen.

VAN EERUM.

Hm! Ik onderwierp mij wel zoo gaarne aan de erfenis en gij ook. Gij verlangt even goed er naar, als ik, en 't is tijd dat ze komt. Je toiletten worden met den dag kostbaarder.

Mevr. VAN EERUM.

Is het mijne schuld, dat alles zoo duur wordt? *(Zich naar den koffer begevende, die op den achtergrond staat.)* Wij moeten toch onze positie in de maatschappij ophouden. — Ik zal maar schoon linnen voor u uitleggen?

VAN EERUM.

Zeker, ik houd veel van wit linnen; de reinheid van het gewaad is het zinnebeeld der reinheid van gemoed... Hebt ge gezegd dat ze de mand met wijn dadelijk boven brengen.

Mevr. VAN EERUM.

Natuurlijk. Maar ge zult nu toch nog geen wijn drinken.

VAN EERUM.

Dat weet ge wel beter, maar het is niet noodig, dat men die flesschen zonder etiquette ziet. *(Zijne portefeuille wih-*

lende.) Ik heb nu hier twee flesschen Sint Estèphe, twee flesschen Cantemerle, twee flesschen Pommiers en twee flesschen . . . neen dat gaat niet; ik kan toch op onzen gewonen wijn geen etiquette van portwijn plakken? Dat merkt men dadelijk.

MEVR. VAN EERUM.

Wie zal het merken? Ik ben niet voornemens hier dinés te geven.

VAN EERUM.

Dinés, mijn eigen dinés kosten mij reeds genoeg. Zie eens of mijn orde wel op mijn rok zit.

MEVR. VAN EERUM.

Gij weet, dat dit mijn eerste zorg is.

VIERDE TOONEEL.

De vorigen, Clementine.

CLEMENTINE.

O, dat is hier alleraardigst. Een chalét! Een hutje op de heide! Het verzoent mij al een weinig dat wij niet wezenlijk den Rijn zijn opgegaan.

VAN EERUM.

Meisjelief, wij zijn den Rijn opgegaan: zonder onwaarheid te spreken, kunt gij zeggen, dat wij een eind den Rijn zijn opgeweest.

CLEMENTINE.

Nu ja, 't is me ook een eind! wij zijn niet eens tot aan de grenzen gekomen. Enfin, 't is nu eenmaal zoo en 't is hier wezenlijk allerleefst. Achter het huis, mama, ligt een onafzienbaar veld met heliotropen!

VAN EERUM.

Wat zegt ge? Een veld met heliotropen?

CLEMENTINE.

Ja, zie maar papa; hier door het raam; dan hebt gij juist het gezigt er op.

VAN EERUM. *(een blik naar buiten werpende.)*

Kind! Dat zijn aardappelen in bloei.

CLEMENTINE.

Aardappelen! zoo? Zouden de menschen hier zooveel aardappelen eten. Dat valt me tegen. Maar hier is 't wezenlijk heel aardig. En kijk eens, een pendule. En ze gaat! Hoor maar!

VAN EERUM.

Zoudt ge dan meenen, dat eene pendule niet ging? Een uurwerk is bestemd den tijd aan te wijzen, en zou, stilstaande niet aan zijne bestemming beantwoorden.

CLEMENTINE.

Wel, onze pendule loopt al sedert drie jaar niet meer.

VAN EERUM.

Dat is geheel iets anders. Als men zelf een pendule heeft kan men ze laten loopen of stilstaan naar welbehagen, [maar als men gemeubileerde kamers huurt, dan moet de pendule gaan.

CLEMENTINE.

O, dat wist ik niet. Zijt ge al aan het uitpakken mama? Vergeet vooral mijn porte-bouquet niet, ik zou niet gaarne bij oom komen, zonder bouquetje. Dat staat zoo erg landelijk.

Mevr. VAN EERUM. *(bij den koffer geknield.)*

Van Eerum, wil-je je huisjas niet aandoen? Je jas lijdt zoo.

VAN EERUM.

Neen kind, maar wel mijn pantoffels, want die nieuwe laarzen knellen me geducht. Je hebt mijn pantoffels toch ingepakt?

Mevr. VAN EERUM.

De geborduurde.

VAN EERUM.

De andere niet? Je weet immers, dat die geborduurde mij te naauw zijn.

Mevr. VAN EERUM.

Maar, Lodewijk, als je zoo 's morgens eens buiten komt, dan staan die geborduurde toch veel fatsoenlijker dan die oude leëren pantoffels.

VAN EERUM.

Maar kind, ik kan ze niet aandoen *(Hij heeft zich reeds op een stoel gezet om zijne laarzen uit te trekken.)* Hé, wat knellen mij die laarzen. Ik zie geen kans ze uit te trekken. Geef mij den laarzenknecht eens.

Mevr. VAN EERUM.

Je weet wel, dat die al maanden geleden gebroken is.

VAN EERUM.

Als men dan maar een laarzentrekker heeft.

CLEMENTINE.

Wacht ik zal wel eens schellen. Dan zie ik met een wie ons bedient. *(Zij schelt en vindt te gelijk het pakje brieven op de penanttafel.)* Hé wat zou dat wezen? Dat moet ik eens bekijken. *(Zij gaat er mede bij het raam.)*

VIJFDE TOONEEL.

De vorigen, Machteld.

MACHTELD.

Mevrouw heeft gescheld?

VAN EERUM.

Het is u hetzelfde wie gescheld heeft; er is gescheld. Dat is voldoende. Breng mij een laarzenknecht.

MACHTELD.

Een laarzenknecht? Wij hebben geen knecht mijnheer. Ik alleen zorg voor de bediening.

VAN EERUM.

Geen laarzenknecht. Mijn hemel! men heeft hier zelfs geen laarzenknecht!

Mevr. VAN EERUM.

Wij zijn overeengekomen, dat wij bediening zouden hebben....

CLEMENTINE.

En melk à discrétion! Meisje, je moest me eens wat melk brengen.

MACHTELD.

Dadelijk jufvrouw. *(Zij wil gaan.)*

VAN EERUM.

En zeg aan de jufvrouw, dat ik een laarzenknecht verlang. Dat ik nooit zonder laarzenknecht kan zijn.

MACHTELD.

Ik zal het zeggen, mijnheer. *(Zij wil gaan.)*

Mevr. VAN EERUM.

En vraag eens waar die andere schilderijen blijven. Deze zijn mij een ergernis.

MACHTELD.

Ik ben bezig ze schoon te maken. *(Zij wil gaan.)*

CLEMENTINE.

En dan moet je eens wat bloemen hier brengen. Ik houd veel van bloemen. Mama, u hebt toch mijn porte-bouquet.

MACHTELD.

Ik heb beneden nog eenige potjes, die zal ik hier neer zetten. *(Zij wil gaan.)*

Mevr. VAN EERUM.

Het schijnt dat gij zeer veel haast hebt, meisje. Je kunt wel wachten, tot wij u onze orders gegeven hebben.

MACHTELD.

Ja, mevrouw, vergeef mij, ik ben er niet aan gewoon.

VAN EERUM.

Niet gewoon om orders te ontvangen. Dan wordt het hoog tijd, dat gij dit leert. Gehoorzaamheid is de grondslag der maatschappij. Zonder gehoorzaamheid geen orde, zonder orde geen rust, zonder rust geen welvaart of volksgeluk. Onthoud dit. Je kunt gaan.

CLEMENTINE.

Maar vergeet de melk niet.

MEVR. VAN EERUM.

En de schilderijen.

VAN EERUM.

En de laarzenknecht.

CLEMENTINE

En mijne bloemen.

MEVR. VAN EERUM.

En als je weer binnenkomt, dan moet je kloppen. Ik houd er niet van, dat dienstmeisjes zoo maar binnenloopen. Dat moest je jufvrouw je gezegd hebben. Je bent zeker nog pas kort hier.

MACHTELD.

Ik ben de dochter van jufvrouw de Vleugel.

VAN EERUM. *(Haar aanziende.)*

Zoo, ben jij de dochter. Nu, dat onthefte je volstrekt niet van die vormen, waarop mevrouw van Eerum prijs stelt. Hoe heet je?

MACHTELD.

Machteld, mijnheer.

MEVR. VAN EERUM.

Machteld? Dat is een veel te lastige naam om te onthouden, wij zullen je Mietje noemen. Je kunt gaan. *(Machteld af.)*

ZESDE TOONEEL.

De vorigen, behalve Machteld.

MEVR. VAN EERUM.

De bediening zal veel te wenschen overlaten. Geen meid! Me dunkt, van Eerum, dat dit toch onder de conditiën begrepen was.

VAN EERUM.

Ik denk, kind, dat die jufvrouw de Vleugel er even erg mede sukkelte als gij.

MEVR. VAN EERUM.

O, dat is heel wat anders. In den Haag zij n geen goede dienstboden.

CLEMENTINE. *(die intusschen het pakje brieven heeft losgemaakt.)*

O, mama! minnebrieven!

VAN EERUM.

Geef dadelijk hier, Clementine! Dat is geen lectuur voor meisjes van uw leeftijd. Geef die onzedelijke papieren aan uw vader.

CLEMENTINE.

Wel zeker niet papa. Ik heb hier volstrekt geen boeken, en deze lectuur vind ik allerinteressantst.

MEVR. VAN EERUM.

Clementientje! doe wat papa van u verlangt.

CLEMENTINE.

Kom, mama! gij hebt gezegd, dat wij hierheen zijn gegaan, omdat oom eene partij voor mij op zig heeft. Dit behoort dus tot mijne voorbereidende studiën.

VAN EERUM.

Ondeugd!

Mevr. VAN EERUM.

Kom geef mij die brieven.

CLEMENTINE. *(lezende.)*

»Lieve Machteld...

Mevr. VAN EERUM.

Dat is de naam van het meisje, dat ons bedient.

CLEMENTINE. *(voortlezende)*

»Hoe innig lief ik u heb, zeide ik u reeds zoo dikwijls.»

VAN EERUM.

Nu ja, nu ja, lees maar niet verder. Wij begrijpen het overige wel. Geef die papieren nu hier.

CLEMENTINE.

Er is een portret bij, papa. Zie eens! Wel dat is wezenlijk een mooie man. *(zij bekijkt een photographie-portretje, dat zij ook aan hare ouders zien laat.)* Als oom er nu nog zóó een voor mij had!

Mevr. VAN EERUM.

Clementientje! Bedenk dat het de vrijer van de meid is.

CLEMENTINE.

Maar mama, kan ik het helpen, dat hij er goed uitziet. Die Machteld heeft wel een goede keus. Wat zegt u papa? Egbert heet hij, Egbert Kom... Kam... Kamrad. Neen, die naam is niet mooi. Als oom mij hem tot man gaf, dan zou hij zich eerst moeten laten verdoopen. Egbert gaat nog al....

Mevr. VAN EERUM.

Geef die papieren nu aan papa, ge hebt er al meer van gezien dan noodig is. Zulke vrijadjes van eene dienstbode zijn geene onderwerpen voor eene jonge jufvrouw.

VAN EERUM.

Zij bederven de onschuld des harten. En het schoonste sieraad der vrouw is hare reinheid en vlekkeloosheid.

CLEMENTINE.

O wat dat betreft. . .

(er wordt geklopt.)

Mevr. VAN EERUM.

Spoedig, verberg die dingen. 't Zal het dienstmeisje zijn.
Goed dat ik gezegd heb dat zij kloppen moest.

*Clementine geeft de papieren schielijk aan van Eerum,
die ze verbergt.*

VAN EERUM.

Binnen.

ZEVENDE TOONEEL.

De vorigen, Egbert.

EGBERT.

Vergeef me, mijnheer . . . Ik meen hier iets verloren te hebben.

CLEMENTINE. *(ter zijde tot mevrouw van Eerum.)*

Dat is de man van het portretje.

VAN EERUM.

Deze appartementen zijn door ons gehuurd, mijnheer. Met
de huiselijke aangelegenheden der eigenares hebben wij niets
te maken.

EGBERT.

Ik meende zeker . . . *(hij ziet overal rond.)* U hebt hier
niets gevonden?

Mevr. VAN EERUM.

Wij zullen het aan de dienstbode zeggen, wanneer deze de
kamers opruimt.

EGBERT.

't Is nog geen half uur geleden. *(wederom rondziende en*

een japon die op tafel ligt, opnemende.) Ik kan het mij niet begrijpen.

VAN EERUM.

Mijnheer, wij zijn gewoon slechts personen te ontvangen, die ons zijn voorgesteld of die zaken met ons te behandelen hebben. Dus.....

EGBERT.

Ik ben Egbert Kamrad, architect, mijnheer, en het doel van mijne komst deelde ik u mede.

VAN EERUM.

Dan geloof ik, dat die zaak is afgehandeld. Zou ik u mogen verzoeken de garderobe mijner dames te laten rusten.

EGBERT.

Aan die papieren hecht ik waarde, mijnheer.

MEVR. VAN EERUM.

Als mijnheer hier iets verloren heeft, zal het wel gevonden worden.

EGBERT.

Zoo mevrouw het veroorlooft, dat ik nog even zoek....

VAN EERUM.

Stelt gij prijs op uwe papieren, mijnheer, ik stel prijs op de vrijheid, waarop ieder in zijn eigen huis regt heeft. Ik ben de referendaris van Eerum. (*spottend.*) U zult het me ten goede houden, dat ik u ook de dames niet voorstel.

EGBERT.

Ik maak geen aanspraak op die onderscheiding, mijnheer....

VAN EERUM.

Zeer terecht, mijnheer.

MEVR. VAN EERUM. (*tot van Eerum.*)

Mon ami, wordt het geen tijd dat wij ons gereed maken om naar het kasteel te gaan.

VAN EERUM.

De baron wacht ons.

EGBERT.

Ik vraag u verschooning, zoo ik u gestoord of opgehouden heb. U hebt dus niets gevonden?

VAN EERUM.

Mijnheer!

*Egbert groet beleefd; van Eerum knikt even met het hoofd;
Mevrouw ziet hem aan; Clementine heeft zich
gedurende het gesprek afgewend.*

ACHTSTE TOONEEL.

De vorigen, behalve Egbert.

VAN EERUM.

Daar! Daar hebt gij nu de gevolgen van uwe verwenschte nieuwsgierigheid.

CLEMENTINE.

Maar papa, waarom hebt u maar niet gezegd, dat wij het pakje gevonden hadden en het hadden geopend om te zien aan wien het toebehoorde. Er stond geen adres op.

VAN EERUM.

Waar denkt gij aan! Aan dien man te zeggen, dat wij die papieren hebben ingezien! Ik, de referendaris van Eerum, die in mijne betrekking al de waarde van papieren ken! En dan nog zulke papieren. Onmogelijk!

Mevr. VAN EERUM.

Wij zullen van avond het pakje onder een of ander meubel leggen en morgen door het meisje laten vinden.

CLEMENTINE.

Dat is een goed idée. Mama, wat bent u toch slim! Maar wezenlijk dat jonge mensch ziet er zoo kwaad niet uit.

VAN EERUM.

Een architect!

Mevr. VAN EERUM.

De architect K a m r a d.

CLEMENTINE.

Ja, zijn naam zou hij moeten veranderen, maar anders...

VAN EERUM.

Clementine, ik verzoek je niet te spotten met eene zaak van dien ernst. Ofschoon oom van Herstal van mij geen consideratie en advies heeft gevraagd, vertrouw ik dat zijne partij in overeenstemming zal wezen met mijne sociale positie.

Mevr. VAN EERUM.

Dat zal ze zeer zeker. Kom Clementientje, ga je nu kleeden.

CLEMENTINE.

Ik beloof je, mama, dat gij tevreden over mij zijn zult.
(neuriet.)

Oui, ce soir je veux être belle...

Verlaat zingend het vertrek; van Eerum en mevrouw staren haar met trots na.

NEGENSE TOONEEL.

De vorigen, zonder Clementine.

VAN EERUM.

Een ideaal van een kind.

Mevr. VAN EERUM.

En altijd vol naïeve espiëglerien. Lodewijk geef mij wat geld in mijne speelbeurs; oom zal van avond zijn partijtje willen maken.

VAN EERUM.

Geld... ik heb... ja toch... daar heb ik nog die goudstukjes, die men niet wilde aannemen.

Mevr. VAN EERUM.

O, dat is juist goed, dan kunnen wij die met een wisselen.

TWEEDE BEDRIJF.

Een kamer op het kasteel Vredenstein.

EERSTE TOONEEL.

Van Herstal, Egbert.

(op tafel liggen teekeningen.)

VAN HERSTAL.

Dat zullen wij dus maar voor afgesproken houden, Egbert. Je gevel is eenvoudig en bevallig. Die frontons zijn zeer gelukkig aangebracht en je hebt eer van die vestibule. Maar mijn kamer houdt gij in elk geval.

EGBERT.

Ik heb alles er op ingerigt om dat gedeelte te sparen.

VAN HERSTAL.

Mij dunkt dat Vredenstein wel voldoen zal. Die torentjes vooral doen een goed effect. Dat verhoogt het middeleeuwsche karakter. Ik houd van de middeleeuwen.

EGBERT.

Juist daarom heb ik zulk een gevel ontworpen. Anders zou ik modernen stijl hebben gekozen.

VAN HERSTAL.

Natuurlijk, dat kwam meer met uwe rigting overeen.

Maar van het moderne ben ik geen vriend. Ik ben nog een man van den ouden stempel, met zoo wat ouderwetsche idées en vooroordeelen. Dat voel ik zelf; maar daarom laat ik ze niet los. Al weet een oud man, dat hij niet naar de mode gekleed is, dan doet hij toch beter den ouden snit van zijne kleeren te behouden dan zich als de jongelui nit te dosschen. Zoo is het met mijne ideën ook, Egbert. Ze dagteekenen nog uit de vorige eeuw.

EGBERT.

Ik heb het nog niet opgemerkt, dat gij zoo achterlijk waart, mijnheer.

VAN HERSTAL.

Wij hebben elkaar ook nog te weinig ontmoet. Hoe lang ben je in het buitenland geweest.

EGBERT.

Tien jaar, dank zij uwe mildheid...

VAN HERSTAL.

Ja wel, ja wel. Daarvoor vraag ik het niet. En vóór dien tijd op school; toen hadt ge nog geen verstand van die dingen. Maar ik zal je nu het sterkste bewijs geven, dat ik een ouderwetsch man ben. Ik heb een huwelijk voor je gesloten.

EGBERT. (*verschrikt.*)

Een huwelijk!

VAN HERSTAL.

Een huwelijk. Schrik maar niet, mijn jongen. Of ben je verloofd?

EGBERT.

Neen, maar...

VAN HERSTAL.

Je zoudt verliefd en verloofd kunnen raken, meen je. Je wilt geen meisje huwen tegen uw zin. Juist, juist. Dat heb ik alles bij mij zelven overlegd.

EGBERT.

Maar

VAN HERSTAL.

Laat nu uwe maren eerst eens rusten en luister naar mij; ik zal je de zaak duidelijk maken. Je weet, dat ik niet onbemiddeld ben.

EGBERT.

Ik heb er menig bewijs van ontvangen.

VAN HERSTAL.

En ik zou je er nog menig ander bewijs van geven willen, maar ik heb er zwak op, dat het fortuin van de van Herstals in de familie blijft. 't Is kinderachtig, maar een oud man heeft van die kinderachtigheden. En dit is nu een van mijn ouderwetsche idées, waarvan ik niet wil afstappen. Ik kan de gedachte niet verdragen, dat er afstammelingen van de van Herstals wezen zullen, die misschien aan de armen zouden vervallen. Ja vriend, dat is meer gezien en zelfs van geslachten, die van onder en hooger adel zijn dan het mijne. Nu heb ik helaas geen enkelen neef, maar een nicht, de eenige dochter van mijn eenigen broeder, die, onder ons gezegd, zijn boeltje er door gebragt heeft. Haar komt van regtswege mijn vermogen toe. Begrijpt gij het nu?

EGBERT.

Om u de waarheid te zeggen, volstrekt niet. Intusschen.

VAN HERSTAL.

Maar beste jongen, 't is zoo duidelijk als de dag. Die nicht is getrouwd en heeft eene dochter; een zeer aardig meisje, niet leelijk, goed opgevoed. Welnu; die dochter geef ik aan u en op die wijze kan ik zonder mijne familie te benadeelen, mijn fortuin doen overgaan, op den zoon van mijn onvergetelijken braven vriend Kamrad, aan wien ik het leven te danken heb.

EGBERT.

Dus, u wenscht? . . .

VAN HERSTAL.

Dat gij mijn nichtje Clementine van Eerum trouwt.

EGBERT.

Van Eerum, den referendaris. . . .

VAN HERSTAL.

Precies, kent gij hem?

EGBERT.

Ik heb hem ontmoet.

VAN HERSTAL.

En hij is je niet best bevallen, niet waar? 't Verwondert mij niet. De man is nog al hooghartig en met zich zelve ingenomen. Maar zijne dochter was altijd een aardig meisje. Natuurlijk stel ik als voorwaarde dat zij je hebben wil. Wil ze niet, dan moet ik de partij wel opgeven, want als een vrouw iets wil, dan gebeurt het en als ze niet wil, dan gebeurt het niet. Enfin, je hebt waarschijnlijk ook wel eenige ervaring op dat gebied opgedaan.

EGBERT.

Als zij dus weigert?

VAN HERSTAL.

Dan vervalt het heele plan.

EGBERT.

Dat is een gevaarlijk voorstel.

VAN HERSTAL.

Hoe zoo?

EGBERT.

Ik zou het er naar kunnen maken, dat de familie mij afwees.

VAN HERSTAL.

Zoo'n flinke, knappe jongen als gij, afgewezen worden?

Onmogelijk. Ik wed dat, zoo gij nog dezen middag haar vraagt, gij van avond verloofd zijt.

EGBERT. (*ter zijde.*)

Dezen middag. Dan ben ik zeker, dat zij weigeren. (*luud*) Ik zou er de proef van willen nemen om u de overtuiging te geven van het tegendeel.

VAN HERSTAL.

Ik zal u niet aan uw woord houden, Egbert. In den loop van den dag komen de van Eerums bij mij; zij blijven bij me dineren. Wilt gij na het diné mijn nichtje vragen, mij is het om 't even. Ik durf echter wedden, dat gij beter ontvangen zult worden dan gij denkt. Nog van avond halen wij de beste flesch uit den kelder om op het welzijn van het verloofde paar uit te drinken.

EGBERT.

En wanneer ik een weigering krijg.

VAN HERSTAL.

Dan bewaren wij haar tot morgen middag om ze op de dwaasheid der menschen te ledigen. Maar wees niet bang, mijn jongen: om van een meisje het jawoord te krijgen, is geen kunst. Er blijven er zoovele zitten, alleen omdat zij niet gevraagd worden, dat zij, aan wie het ten deel valt een huwelijk te kunnen sluiten, zich zelden tweemaal bedenken vóór zij neen zeggen.

EGBERT. (*ter zijde.*)

Ditmaal, zal mijnheer van Herstal zich toch vergissen. De herinnering aan Machteld zal mij wel zoo onbeleefd tegen de van Eerums maken, dat zij moeten weigeren.

VAN HERSTAL.

Je kunt dan met je jonge vrouw den linker vleugel betrekken. . . Ja, zeg eens Egbert, is dat boeltje daar wel in orde? Je teekent 20 el aan en ik heb er altijd voor 24 el kleed in gehad. Me dunkt dat gaat niet.

EGBERT.

Ik heb het herhaaldelijk opgenomen.

VAN HERSTAL.

Ik heb het ook herhaaldelijk doen opnemen.

EGBERT.

Ik ben zeker van mijne zaak, maar wilt gij dat ik het nog eens nazie?

VAN HERSTAL.

Dan zou ik overtuigd zijn.

EGBERT.

Ik ga terstond. (*Egbert af.*)

TWEEDE TOONEEL.

Van Herstal alleen.

Beste jongen; en een mooi plan. Die van Eerums zijn wel onaangename lui, maar Clementine scheen me altijd een goed en aardig kind toe en wat haar ontbreekt, zal Egbert wel in haar verbeteren. Zoo is alles gevonden en op mijn ouden dag behoef ik niet alleen te zijn en allen om mij zien verdwijnen, terwijl ik nu en dan zulke zonderlinge vermaningen krijg. Drie en zeventig! mijn geslacht wordt gewoonlijk ouder, maar alles gaat vooruit; misschien zal ook hierin wel vooruitgang zijn gekomen en de van Herstals heengaan op vroeger tijd en zonder dat hun naam in stand blijft!

't Is mijn eigen schuld; waarom ben ik ook niet getrouwd. Nu ben ik niet meer op de jaren om zulke gekheden te doen en Marie... dwaasheid! dwaasheid; laat ik er niet aan denken. Elke dag heeft genoeg aan zich zelve. 't Is twintig jaar geleden. Kom oude heer, vermoei je drie en zeventigjarige hersenen nu niet meer door zulke gedachten. Ik zal Marie in mijn testament niet vergeten en wilde zij in mijn leven niets van mij aannemen, na mijn dood zal zij het toch niet kunnen weigeren. Als ik het aan haar kind vermaak is alles gevonden... Elf uur. De van Eerums zullen nu weldra komen. Zonderling, 't zijn mijn eenige bloedverwanten, en toch gevoel ik me niet opgeruimd door het vooruitzicht hen weer te zien. Daar hoor ik wat komen.

(Een bediende diert de familie van Eerum aan.)

Laat ze maar binnen, Jozef. Nu zullen we eens zien of die van Eerum nog even mal is gebleven.

DERDE TOONEEL.

Van Herstal, van Eerum, mevr. van Eerum, Clementine.

Mevr. VAN EERUM. *(naar van Herstal toesnellende.)*

Wat doet het mij goed, lieve oom, u weêr te mogen omhelzen.

VAN EERUM.

Waarde oom, het verheugt mij u in zulk eene uitstekende gezondheid weer te zien.

VAN HERSTAL.

Wederkeerig, van Eerum, wederkeerig. Komaan, is dat nu Clementine? Je bent al weder grooter geworden, meid. En ik moet zeggen, dat je slag hebt om toilet te maken. Men zou zeggen, neef, dat in den Haag de kleeren geen geld kosten... Nu, maak maar geen verontschuldgingen. Ik neem het je niets kwalijk, want dat mooie toiletje heeft zijn reden! Bloos maar niet, mijn kind, je ziet, oom van Herstal vergeet zijn nichtjes niet. Er zijn niet veel ooms, die haar zóó bedenken. Wat zegt gij van mijn plan, van Eerum?

VAN EERUM.

Ik ben zeer gevoelig voor uwe welwillendheid oom, en vertrouw, dat het huwelijk, dat u voor mijne dochter op het oog hebt, hare wenschen en de onze bevredigen zal.

VAN HERSTAL.

Heel mooi gezegd, neef. Heel mooi gezegd. Laten wij er bij gaan zitten.

Mevr. VAN EERUM.

Mogen wij ook weten wien oom voor onze dochter bestemd heeft.

VAN HERSTAL.

Natuurlijk. Zij zal hem niet trouwen, vóórdat zij en gij hem kent en gekeurd hebt. Maar voor het oogenblik moet dat nog eene kleine verrassing wezen. Dat geeft er nog iets romantisch aan, niet waar nichtje. Ja, al is het lang geleden sinds je oom het hof maakte aan de jonge dames, hij heeft toch niet vergeten wat er zoo al bij behoort. Ik ben overtuigd, dat als gij hem hebt ontmoet, gij allen bij u zelf zult denken: die moest het wezen. En die zal het dan zijn ook.

Mevr. VAN EERUM. (*ter zijde tot Clementine.*)

Nu begin ik oom te begrijpen. Hij zal de heeren de revue voor u laten passeren en gij hebt de keus.

CLEMENTINE. (*op dezelfde wijze.*)

Die goede oom!... Maar mama, waarom heeft hij mij dan niet geheel en al de keus gelaten?

Mevr. VAN EERUM.

Scherts van een oud man, kindlief. Op dien leeftijd zijn de menschen dikwijls zeer kinderachtig.

VAN HERSTAL. (*van Eerum op de tafel met teekeningen wijzende.*)

Hebt gij verstand van bouwkunde, van Eerum?

VAN EERUM.

Aan ons departement heeft men kennis van alles, oom. Wij hebben onze commiezen en adjunct commiezen, die daarom trent van consideratie en advies dienen.

VAN HERSTAL.

Die heb ik niet tot mijn dienst, neef. Ik moet zoo maar op mijn eigen oordeel afgaan en op dat van mijn architect. Me dunkt dat die architect smaak heeft. Zie eens.

VAN EERUM.

Hm. Ja. — 't Is geen kwaad huis, de man schijnt veel aan het teekenen gedaan te hebben. Maar, dat zijn niet altijd

de beste werklui. Wij hebben klerken, die een magnifque hand schrijven, maar die op het eenvoudigste stuk geen consideratie en advies zouden kunnen geven.

Mevr. VAN EERUM.

Wat heeft u daar oom?

VAN HERSTAL.

Een plan tot restauratie van Vredenstein.

Mevr. VAN EERUM.

Gaat u bouwen!...

VAN HERSTAL.

Dat is te zeggen, ik laat bouwen en planten ook, nichtje. Het spijt me voor mijn erfgenamen, maar vooreerst heb ik nog geen plan om heen te gaan.

VAN EERUM.

Maar, waarde oom! Die gedachte komt niet in ons op.

Mevr. VAN EERUM.

Lieve oom, hoe is het mogelijk dat gij zoo iets denkt. Gij zijt nog krachtvol en gezond en vurig hopen wij, dat God u nog menig jaar moge sparen! Ik verwonder mij alleen over uwe bouwplannen, omdat ik meende, dat gij zoo gehecht waart aan uw kasteel.

VAN HERSTAL.

Dat ben ik ook, maar mijn gehechtheid gaat niet zóó ver, dat ik in eene ruïne wil wonen. Hier en daar zijn herstellingen onvermijdelijk en mijn architect zal nu den bouwval eens opknappen. Om je de waarheid te zeggen, had ik hem ook liever gehouden zoo als hij was, maar 't kon niet langer zoo blijven. Kamrad heeft me echter beloofd mijn kamer te sparen.

VAN EERUM.

Kamrad? Dien naam meen ik meer gehoord te hebben...

Mevr. VAN EERUM. (*hem aanstootende, zacht.*)

Dat is de man van dezen morgen.

VAN EERUM. (*zich hervattend*)

O ja, wij hebben aan ons departement een klerk van dien naam.

VAN HERSTAL.

En kent gij dien?

VAN EERUM.

Ik weet dat hij bestaat; maar 't is een burgerman, zeer burgerlijk, zeer burgerlijk.

CLEMENTINE. (*die in een plaatwerk op tafel bladert.*)

Oom, wat prachtige gezichten!

VAN HERSTAL.

Niet waar? Als ik niet zoo oud was, zou ik zeggen: wij zullen ze zamen nog eens in de werkelijkheid gaan zien. Maar zulke dwaasheden moet een oud man niet doen... al begaat hij wel eens andere.

VAN EERUM.

Oom!

Mevr. VAN EERUM.

Lieve oom!

VAN HERSTAL.

Maar ik zal je een reisgezel geven, Clementine, die je beter zal bevallen dan zoo'n oud man als ik; daar kunt gij dan uw huwelijksreisje mede maken.

VAN EERUM.

Oom is toch altijd even vrolijk.

VAN HERSTAL.

Zoudt gij dat denken? Geloof het niet vriend. Ik word oud, en dat bespeur ik het meest aan de sombere buijen, die somtijds over mijn gemoed heen drijven. Daarom juist voel ik behoefte om mij in een jonger geslacht te doen herleven en tracht ik mij afleiding te bezorgen door mijn huis te laten

restaureren. In een nieuw huis is het of men een nieuw leven begint.

VAN EERUM. (*zuchtend.*)

Menigeen zou wel eens een nieuw leven beginnen willen.

VAN HERSTAL.

Bij voorbeeld iemand, wien het finantieel niet voor den wind is gegaan? Dat was, geloof ik, de voornaamste aanleiding voor uw brief. Uwe zaken zijn niet best in orde, schrijft gij me.

MEVR. VAN EERUM. (*met een blik op Clementine.*)

Lieve oom, zouden wij niet?...

VAN HERSTAL.

Je hebt gelijk; wij kunnen dat beter met ons drieën bepraten.

VIERDE TOONEEL.

De vorigen, Egbert.

EGBERT.

Ik heb de zaal opgemeten.... pardon. Ik meende dat gij alleen waart, mijnheer.

VAN HERSTAL.

Mijne familie. (*hem voorstellende*) De architect Kamrad — mijn lijfarchitect. Anderen halen een dokter als ze zich niet wel gevoelen; ik haal mijn architect. Mijnheer de referendaris van Eerum; mevrouw van Eerum; jufvrouw Clementine van Eerum. Zie zoo, nu is de kennis gemaakt en kunnen wij een gezelligen dag doorbrengen.

*De van Eerums en Kamrad groeten elkander
hoog en koel.*

VAN HERSTAL.

Mijn neef van Eerum heeft juist uwe teekening bewonderd.

Hij komt uit den Haag en daar heeft men verstand van bouwen.

KAMRAD.

Ik twijfel er niet aan.

VAN EERUM.

Ja, en dit heeft het voor, dat jonge lui daar eerst een jaar of wat werken onder mannen van kennis en ervaring, van wie zij consideratie en advies kunnen bekomen.

EGBERT.

Ik geloof, dat ik dien tijd achter den rug heb.

VAN EERUM.

Och mijn beste mijnheer, men meent zoo spoedig een vak te verstaan en juist zij, die gelooven dat zij eene zaak meester zijn, bewijzen daardoor dat zij haar nog niet kennen.

MEVR. VAN EERUM.

Hoe heet die timmerman ook weer, van Eerum, wiens huizen laatst in een gestort zijn? was dat ook niet een jong mensch?

VAN EERUM.

Ik meen van ja, maar zijn naam is mij ontschoten. (*tot van Herstal.*) Er zijn bij ons zooveel van die menschen, dat men even spoedig hun naam hoort als verliest.

MEVR. VAN EERUM.

In een enkelen nacht is het huis geheel ingestort. Den anderen morgen was er geen steen meer van te zien.

EGBERT.

Dan is het wel diep gevallen. Ik hoop niet dat dit lot over Vredenstein beschoren is.

VAN EERUM.

Hopen, hopen — hopen is een slecht cement mijnheer... mijnheer....

EGBERT.

Kamrad.

VAN EERUM.

Och, hoe k o n ik dien naam ook vergeten!

VAN HERSTAL.

Egbert zal zijne studies eer aandoen. Hij is niet te vergeefs in het buitenland geweest.

VAN EERUM.

Ik wil niets kwaads zeggen van mijnheers studiën, maar op het stuk van bouwen houd ik het met onze hollandsche bouwkundigen. Die verstaan hun vak. Zelfs de keizer van Egypte, toen hij het Suez kanaal liet doorboren, heeft aan onze ingenieurs consideratie en advies gevraagd.

EGBERT.

De onderkoning van Egypte had gelijk dat hij voor het graven van het Suez kanaal onzen waterstaat raadpleegde, maar wat de schoone bouwkunde betreft...

VAN EERUM.

Mijnheer, ik ken maar ééne soort van bouwkunde. Elke bouwkunde moet schoon wezen. Wat zegt gij oom?

VAN HERSTAL.

Dat dit een onderwerp is, waarin de dames minder belang zullen stellen, mijn beste neef. Uw dochter Clementine kijkt meer naar buiten dan zij naar onze wijsheid hoort. Me dunkt nichtje, dat gij den tuin wel eens wilt opnemen en mijn architect zal u gaarne geleiden.

Mevr. VAN EERUM.

Ik zal mijne dochter gezelschap houden.

VAN HERSTAL.

Zoo als ge wilt, maar ik zou u anders voorstellen, onze zaken eens te bespreken. Hoe denkt gij er over, van Eerum?

VAN EERUM.

Ik ben volkomen tot uwe orders.

Mevr. VAN EERUM (*ter zijde.*)

Daar moet ik bij wezen, van geldzaken begrijpt mijn man niets.

VAN HERSTAL.

Welnu jongelui, ga gij dan maar eens wandelen. (*ter zijde tot Egbert*) Nu kunt gij haar leeren kennen. Wees nu maar niet te links: denk dat zij mijne erfgename is.

Mevr. VAN EERUM.

Clementine, zult gij oppassen dat gij geene koude vat? vermoei u vooral niet en denk aan uw hoofdpijn.

CLEMENTINE.

Ik hoop dat zij in de buitenlucht wel over zal gaan, mama.

VAN HERSTAL.

Wel zeker, wel zeker; de buitenlucht is het beste geneesmiddel tegen hoofdpijn.

CLEMENTINE.

Dag mama. (*zij kust mevrouw.*) Dag papa. (*zij kust van Eerum.*) Dag oom.

VAN HERSTAL.

Krijg ik niets?

CLEMENTINE.

Wel zeker, oom. (*zij kust van Herstal*)

VAN HERSTAL.

Ik dacht dat gij ze voor beter gelegenheid bewaardet! Bloos nu maar niet, ga maar spoedig naar buiten.

(*Egbert en Clementine af.*)

VIJFDE TOONEEL.

Van Herstal, van Eerum, mevrouw van Eerum.

VAN HERSTAL.

Een hupsch jong mensch, die Kamrad, vindt gij niet?

Mevr. VAN EERUM.

Op mij heeft hij niet zulk een bijzonder gunstigen indruk gemaakt. Ik vind hem burgerlijk, erg burgerlijk.

VAN EERUM.

Hij komt mij tevens voor niet vrij te zijn van zekere verwaandheid. Hoogmoed en eigenwaan zijn de kiem van veler ondergang.

VAN HERSTAL.

Gij kent hem nog niet. Als gij hem beter leert kennen, zult gij zien dat hij een braaf en knap mensch is en ik ben zeker, dat hij wel in den smaak van Clementine zal vallen.

Mevr. VAN EERUM.

Van Clementine! En u zeidet, dat gij eene partij voor haar hadt.

VAN HERSTAL.

Wel beste nicht, dat is de partij. Ik dacht dat gij het al lang zoudt begrepen hebben.

VAN EERUM.

Waarde oom, ik ben referendaris.

VAN HERSTAL.

Dat weet ik, neef.

VAN EERUM.

Mijne maatschappelijke positie veroorlooft dus niet, dat mijne dochter eene mésalliance sluit.

Mevr. VAN EERUM.

Ofschoon ik door mijn huwelijk met van Eerum afstand heb gedaan van mijn adellijken titel, blijft Clementine toch de dochter van eene geboren freule van Herstal, en is zij de

kleindochter van den baron van Herstal, kamerheer in buitengewonen dienst en een . . . , een timmerman is geen partij voor haar.

VAN HERSTAL.

Een timmerman! Egbert Kamrad een timmerman! Lieve nicht wat verwacht gij de betrekkingen. Hij is architect en een degelijk braaf man.

VAN EERUM.

In dat opzigt zoudt gij u wel eens kunnen vergissen, oom. Die Kamrad is, minst genomen, een los mensch.

VAN HERSTAL.

Neef van Eerum, ik ben boven den leeftijd om mij driftig te maken, maar wat gij daar zegt is een onwaarheid.

Mevr. VAN EERUM.

Wij hebben bewijzen.

VAN HERSTAL.

En gij kendet den man niet!

VAN EERUM.

Wij hebben het voegzaam geacht hem niet te kennen. Maar nu de zaken zóó staan en gij onze dochter aan dien man woudt uithuwen, zie ik mij verplicht u uit den waan te helpen. Die Kamrad is een *mauvais sujet*.

VAN HERSTAL.

Een *mauvais sujet*, mijn eerbare, ijverige Egbert, die voor niets anders leeft dan voor zijn vak.

VAN EERUM.

Hij maakt *amours* met een meisje uit het dorp, mischien wel met verscheidene te gelijk.

VAN HERSTAL.

Onmogelijk! Gij vergist u in den persoon.

VAN EERUM.

Ik heb de bewijzen.

Mevr. VAN EERUM.

De meest overtuigende.

VAN HERSTAL.

Laat ze eens zien.

VAN EERUM.

Ik acht mij ontslagen van de discretie, die ik anders geneigd zou zijn geweest in het oog te houden. Deze brieven getuigen van een verborgen minnenhandel. (*Hij maakt het pakket los en reikt de brieven aan van Herstal over, het lint in de hand houdende.*)

VAN HERSTAL. (*de brieven gedachteloos openende.*)

»Lieve Machteld».... Machteld? welke Machteld?

VAN EERUM.

De dochter van de vrouw, bij wie wij onze kamers hebben.

Mevr. VAN EERUM.

Ik meen dat zij de Vleugel heet.

VAN HERSTAL. (*verschrikt.*)

Machteld de Vleugel! En die brieven...

Mevr. VAN EERUM.

Zijn door eene hoogere beschikking in onze handen gekomen. Wij danken den goeden God, dat wij daardoor het ongeluk hebben kunnen voorkomen, dat onze eenige dochter boven het hoofd hing.

VAN HERSTAL. (*peinzend.*)

Machteld de Vleugel. Ik wist het niet.

VAN EERUM.

Natuurlijk, natuurlijk, in zulke clandestine zaken vraagt men geen consideratie en advies van hen, die ons protégéren.

VAN HERSTAL.

Ik weet niet van Eerum wat ik hiervan denken moet. Ik zou de brieven moeten lezen, maar als het een eerlijke om-

gang is, dan... dan mag ik er Egbert niet van terughouden.

Mevr. VAN EERUM.

Daar hebt gij volkomen gelijk in, bovendien is zulk een meisje betere partij voor dien Kamrad dan onze dochter.

VAN EERUM.

Oneindig veel beter. Oneindig veel beter. Het verheugt me, dat ik door mijn beleid u nog tijdig heb kunnen waarschuwen.

VAN HERSTAL.

Mij ook neef; (*ter zijde.*) Egbert verliefd op Machteld de Vleugel, waarom heeft hij 't mij niet gezegd! (*luid.*) Van Eerum ik wil open kaart met u spelen. Kamrad is, zooals gij weet mijn beschermeling. Hij heeft voor mijne kosten gestudeerd en ik beschouwde hem als mijn zoon.

VAN EERUM. (*tot mevr. van Eerum.*)

Kindlief, zoudt gij niet eens gaan zien.... (*Mevrouw van Eerum wil heengaan.*)

VAN HERSTAL.

Blijf gerust, nicht. Egbert is de zoon van dokter Kamrad' mijn jeugdigen geneesheer, die mij dag en nacht oppaste toen ik de typhus had. Aan zijne zorg heb ik het te danken, dat ik nog leef, maar hij zelf werd het slagtoffer van zijne edele daad. Hij stierf en zijne geheele nalatenschap bestond in een kleinen knaap. Hij heeft hem aan mij opgedragen, of liever ik heb hem gedwongen zijn zoon aan mij op te dragen en voor zijne opvoeding heb ik gezorgd. Zijn aanleg volgende, heb ik hem architect doen worden en eenmaal hoop ik, dat hij mijn erfgenaam zijn zal.

VAN EERUM.

Uw erfgenaam!

Mevr. VAN EERUM.

Hij! Kamrad....

VAN HERSTAL.

Ik wil u niet misleiden van Eerum. Ik heb zwak voor

dien jongen man en ik heb hem mijn vermogen vermaakt. Toen gij mij schreeft dat het u niet zoo voor den wind ging had ik medelijden met u en de gedachte kwelde me, dat die erfenis waarop gij hooptet, u ontgaan zou.

VAN EERUM.

Waarde oom. . . .

VAN HERSTAL.

Wees openhartig van Eerum; ik ben óók mensch, en als ik in uw toestand was en een rijken oom had, ik zou ook wenschen, dat hij het niet te lang maakte. Schud niet met het hoofd; ik geloof u toch niet. Ik heb toen op een middel gezonnen om en de belangen van mijne erfgenamen volgens de wet en die van mijn aangenomen kind te vereenigen, en dat middel meende ik gevonden te hebben in een huwelijk van Egbert met uwe dochter Clementine.

VAN EERUM.

Maar oom, gij hadt ons dit moeten zeggen.

MEVR. VAN EERUM.

Wie had kunnen vermoeden, dat gij zulke plannen hadt.

VAN HERSTAL.

Wie had kunnen vermoeden, dat Egbert andere betrekkingen had aangeknoopt? Luister van Eerum, ik wil opregt met u te werk gaan. Ik heb aan Egbert mijn wensch te kennen gegeven, dat hij mijn nichtje zou huwen en hij heeft er zich niet tegen verzet. Nu gij mij in kennis hebt gesteld met die brieven, verandert de zaak; of de jongen heeft niet durven zeggen, dat hij niet vrij was en dan ben ik voorbarig geweest door hem van dit huwelijk te spreken, of hij heeft, wat ik niet wil gelooven, het hoofd van een meisje op hol gebracht zonder plan om haar te huwen en dan is hij . . . dan is hij . . . Maar neen, hij zal haar huwen. (*driftig*) Ik zal van hem eischen dat hij zijn woord gestand doet.

VAN EERUM.

Me dunkt oom, dat hij toch eerst uwe consideratie en advies had behooren te vragen.

Mevr. VAN EERUM.

Een jong mensch, dat zulke dingen doet zou ik aan zijn lot overlaten. Hij is uwe bescherming onwaardig.

VAN HERSTAL. (*peinzend.*)

Meent ge? Egbert en Machteld de Vleugel . . waarom heeft hij mij dit niet gezegd! Ik moet die brieven lezen, van Eerum. Eerst dan kunnen wij nader spreken. Houd mij ten goede dat ik naar mijne kamer ga. Vóór het diné wil ik weten hoe het met die zaak staat. Aan tafel vinden wij elkander.

Van Herstal verlaat in hevige gemoedsbeweging het vertrek.

ZESDE TOONEEL.

Van Eerum, mevrouw van Eerum.

Mevr. VAN EERUM.

Daar heb je nu de gevolgen van je onverstandig en ontijdig vertoonen van die brieven.

VAN EERUM.

Maar heb ik ze dan gevonden? Heb ik ze gehouden? Heb ik ze niet alleen en uitsluitend verborgen om onzen goeden naam te redden! onze eer op te houden!

Mevr. VAN EERUM.

Maar hoe kwam het je in je hoofd om oom die dingen te laten zien! Hij is blind voor dien Kamrad!

VAN EERUM.

Een ander zou zoo'n heer voor schelm weggagen en hij! hij maakt er zijn erfgenaam van! Goeje God! Hoe kan een mensch zulke consideraties hebben en zich zelve zoo'n advies geven!

Mevr. VAN EERUM.

Zwijg toch met je consideraties en adviezen. Laten wij liever een middel bedenken om het dreigend gevaar te bezweren.

VAN EERUM.

Bezweren? Wat wil je bezweren? Wil je oom ompraten?

Mevr. VAN EERUM.

Dat zou het laatste wezen wat ik beproefde. Oom is de eigennigigheid zelf. Wij moeten zien, dat wij den jongen Kamrad voor onze dochter winnen.

VAN EERUM.

Woudt gij dan werkelijk toch Clementine aan zoo'n Kamrad geven?

Mevr. VAN EERUM.

Maar Lodewijk, heeft oom dan niet duidelijk gezegd, dat die architect zijn erfgenaam was en als hij met een ander huwt, ontgaat ons dat fortuin voor altijd.

VAN EERUM.

Gij hebt gelijk, kind. Maar laat ons de zaak zoo ernstig niet voorstellen. Als men minnebrieven teruggeeft is dit een bewijs, dat de liefdeshistorie uit is. Is het niet zoo?

Mevr. VAN EERUM.

Daaraan had ik niet gedacht.

VAN EERUM.

Dus heeft die Kamrad *table rase*, *tabula rasa*, schoon schip, gemaakt. De partijen staan weder tegenover elkander alsof er niets gebeurd is. Nu treden wij op. Ik, de referendaris van Eerum, gij, de barones van Herstal, wij hebben eene eenige dochter, die onze titels en waardigheden erft. . . . dat is te zeggen, die ons tot vader en moeder heeft. En als dat jonge mensch nu de keuze heeft tusschen eene boerendeerne en onze dochter, dan dunkt me, dat hem de keus niet moeilijk moet vallen. Die consideratiën in aanmerking genomen, behoeven wij ons niet ongerust te maken.

Mevr. VAN EERUM.

Maar dan is er ook geen tijd te verliezen. Ik zal hem terstond opzoeken.

VAN EERUM.

Wij moeten alzoo vergeten dat hij architect is.

MEVR. VAN EERUM.

Eene moeder vergeet alles, wanneer het geluk van haar kind op spel staat. Daar is onze Clementine.

ZEVENDE TOONEEL.

De vorigen , Clementine.

CLEMENTINE.

Hè mama, wat een corvée!

VAN EERUM.

Hoe zoo, mijn kind? Heeft die jeugdige bouwkundige u de schoonheden van Vredenstein doen waarderen.

CLEMENTINE.

Ik heb met hem gewandeld omdat oom het verlangde, maar 't is eigenlijk wat veel gevergd van een dame om haar met zulk een cavalier op te schepen. Hij is nooit op een groot bal geweest. Hij weet niets van de modes. Hij vertelt van Parijs en Berlijn en Weenen de meest vervelende en oninteressantste dingen. Alsof er mij wat aan gelegen was hoe het Raadhuis en het Witte Slot is gebouwd.

MEVR. VAN EERUM.

Er waren toch andere onderwerpen te behandelen.

CLEMENTINE.

O, ik beloof u, dat ik er ook andere behandeld heb! Nu mama, als dat de galant was, die oom mij had toegedacht, dan weet hij nu precies, hoeveel kans hij heeft.

VAN EERUM.

Ligtzinnig kind! De architect Kamrad is inderdaad de man op wien oom zijne keus voor u heeft gevestigd.

CLEMENTINE.

Nu mijn keus is dan niet op hem gevallen en oom heeft gezegd dat ik kiezen kon.

Mevr. VAN EERUM.

Clementine, die Kamrad is de eenige erfgenaam van uw oom.

CLEMENTINE.

Hij! En gij dan mama?

Mevr. VAN EERUM.

Wij worden gepasseerd.

CLEMENTINE.

Maar dat is infame! Mag dat zoo maar geschieden papa? Is er geen wet die zulke dingen verbiedt.

VAN EERUM.

Helaas neen, lief kind. Als dat het geval was, dan, dan zouden wij wel anders spreken. Oom heeft volkomen regt om over zijn fortuin te beschikken naar welgevallen en hij heeft het voor Kamrad bestemd.

Mevr. VAN EERUM.

Er blijft u niets over dan hem te huwen of voor altijd afstand te doen van dat fortuin.

CLEMENTINE.

Zoo, ei — noemt oom dat iemand de vrije keus laten? Welnu, laat oom dan zijn galant maar houden.

Mevr. VAN EERUM.

En zijn fortuin!

VAN EERUM.

Minstens een ton of zeven!

CLEMENTINE.

Zeven ton. Is dat veel papa? Hoeveel rente geeft dat?

VAN EERUM.

Vijf en dertig duizend gulden.

CLEMENTINE.

En u hebt zes en twintig.

Mevr. VAN EERUM.

Zes en twintig honderd.

CLEMENTINE.

Zes en twintig honderd, vijf en dertig duizend... ik geloof.... Zoudt u niet denken mama, dat men iemand toch eigenlijk niet kan leeren kennen, als men maar een uurtje met hem wandelt.

Mevr. VAN EERUM.

Zeker niet kind.

VAN EERUM.

Ten eenemale onmogelijk. Het karakter en de verdiensten van iemand blijken eerst door langen omgang.

CLEMENTINE.

Weet u wat, mama, ik zal toch mijnheer Kamrad eens nader bestuderen. Het zou kunnen zijn, dat ik mij in hem bedrogen had.

Mevr. VAN EERUM.

Doe dat mijn kind, maar vooral stel uwe studie niet uit. Er zijn anderen, die hem het hof maken.

CLEMENTINE.

Na het diné ga ik weér met hem wandelen. Dan zijn de heeren altijd openhartiger en gemoedelijker gestemd.

VAN EERUM.

Eerst na een diné leert men de menschen kennen.

(Het scherm valt.)

DERDE BEDRIJF.

In den tuin van Vredenstein.

EERSTE TOONEEL.

Egbert en Clementine.

CLEMENTINE.

Vondt gij oom ook niet zeer stil aan tafel. .

EGBERT.

Ja, gewoonlijk is mijnheer van Herstal spraakzamer. Ik denk dat het weêrzien van zijne bloedverwanten hem aangedaan heeft.

CLEMENTINE.

Hij houdt ook zoo veel van ons en wij ook niet minder van hem. Alles wat hij wenscht zou ik voor hem doen.

EGBERT.

Dat is zeer veel gezegd, juffrouw van Eerum.

CLEMENTINE.

O, niet te veel. Er is bovendien iets ontzaggelijk gelukkig in zich op te offeren voor hem, dien wij liefhebben.

EGBERT.

Zeer zeker.

CLEMENTINE.

Voor u heeren, is dat nog eene andere zaak, maar wij vrouwen, zijn van nature bestemd om ons op te offeren en ons toe te wijden aan diegenen, die ons liefhebben.

EGBERT.

Ook die roeping is schoon . . . vindt gij ook niet, dat het kasteel eenige verbetering noodig had?

CLEMENTINE.

Het was de eerste indruk, dien het op mij maakte, en als het naar u we plannen gerestaureerd wordt, zal het een imposant effect maken. Ik geloof, dat gij een waar kunstenaar zijt, is het niet zoo?

EGBERT.

Ik zou het wenschen te wezen. Ik heb slechts met ijver gestudeerd en veel gezien.

CLEMENTINE.

Uwe prachtige plannen heb ik bewonderd. Ik verlang erg om ze uitgevoerd te zien. Ik geloof dat ik elken dag zal komen kijken om de vorderingen na te gaan.

EGBERT.

Gij zijt zeer vriendelijk, maar een huis met stellaadjes er om geeft niet veel te zien.

CLEMENTINE.

Och, het besef dat men vordert, is al genoeg.

EGBERT.

Gelooft gij?

CLEMENTINE.

Ik zal u het bewijs geven. Als mijnheer Egbert zijn hof maakt aan dames, kan hij ook niet zien dat hij vordert, maar het aangenaam bewustzijn er van heeft hij toch.

EGBERT.

Zoo ver ik weet heb ik nooit het hof aan dames gemaakt, ik kan daar dus moeilijk over oordeelen.

CLEMENTINE.

Hoe bescheiden! Hebt gij wel eens gehoord van zonden in onwetendheid bedreven, mijnheer Egbert. . . . Ik mag u immers wel bij uw voornaam noemen?

EGBERT.

Wel zeker, jufvrouw van Eerum, dien heb ik er voor gekregen.

CLEMENTINE.

En gij noemt mij jufvrouw van Eerum. Zeker vindt gij dus verkeerd, dat ik zoo familiaar ben? Maar zoo ben ik. Ik kan onmogelijk op een afstand blijven tegenover hen, voor wie ik achting koester. 't Is een gebrek in me, maar ik ben vol gebreken.

EGBERT.

Als de andere niet grooter zijn dan deze, zal het nog al schikken.

CLEMENTINE.

O, ik wenschte dat het waar was! Maar ik voel dat ik door en door slecht ben. Er moest iemand wezen, die mij mijn gebreken onder het oog bragt, dan zou ik beter worden . . . ik zou zoo graag beter worden.

EGBERT.

De wensch daartoe is reeds een eerste stap; de wil de tweede, de daad zal dan van zelf wel volgen, ook zonder hulp van anderen Den Haag is een mooie stad.

CLEMENTINE. (*terzijde.*)

Die vlieger ging niet op. [*luid.*] Charmant. Daar moest gij u vestigen. Dáár is veel te bouwen en papa heeft grootten invloed. Hij zou u aan de eersten van de stad voorstellen.

EGBERT.

Ik zou zooveel beleefdheid van uw papa niet mogen vergen.

CLEMENTINE.

Toch wel. Het is zijn lust en leven om mannen van verdienste voort te helpen. Kom gerust. Wij zouden u als l'a m i d e l a m a i s o n ontvangen. Iemand, wien oom van Herstal zoo genegen is, heeft regt daarop.

EGBERT. *[naar de bloemen ziende.]*

Vooreerst zal ik niet in den Haag kunnen komen. Mijn werk hier eischt mijne tegenwoordigheid.... Wat staan die rozen mooi.

CLEMENTINE.

Als zij eenmaal begonnen is, marcheert de zaak van zelve, en een mensch is toch niet uitsluitend en alleen op de wereld om huizen te bouwen... Waartoe zouden de menschen toch wel op de wereld zijn, mijnheer Egbert?

EGBERT.

Duizenden jaren lang hebben vele millioenen menschen daarover gedacht en er over getwist, zonder dat zij eens konden worden. Verg niet, dat ik u het antwoord geven zal.

CLEMENTINE.

Maar wat is u w idee dan wel.

EGBERT.

Om gelukkig te zijn en anderen gelukkig te maken.

CLEMENTINE.

Wat beantwoord ik dan weinig aan mijne bestemming. Ik maak niemand gelukkig.

EGBERT.

Dat is moeilijk te zeggen, jufvrouw van Eerum; even goed zou de bloem, die in het verborgen groeit kunnen klagen dat zij niet aan hare bestemming beantwoordt, omdat zij de natuur tot sieraad moest strekken.

CLEMENTINE. *[ter zijde.]*

Nu gaat het beter. Hij begint me al voor een bloem te

houden. *(luid.)* Houdt gij cok zooveel van bloemen? Ik dweep met bloemen! Ik idolatreeer ze, zij zijn de poëzie der schepping. Zie daar is zulk een prachtige half ontloken roos in het verborgen. Die zou ik wel willen hebben, al was het maar alleen om mij uwe woorden altijd te herinneren.

EGBERT.

Bloemen verwelken te spoedig om herinneringen te zijn. Maar als gij de roos hebben wilt, zal ik zien of ik er bij kan.

CLEMENTINE. *(alleen op den voorgrond.)*

Onbegrijpelijk. De man is zoo stug en koud als een sneeuwpop. Ik doe al mijn best om hem vertrouwelijk te maken en hij blijft op een afstand, die iemand wanhopend zou doen worden. *(tot Egbert die met een roos terug komt.)* O! hoe prachtig... maar ik durf haar niet aannemen.

EGBERT.

Er zijn er zooveel in den tuin, dat die enkele wel gemist kan worden.

CLEMENTINE.

Ja, maar.... als men mij vraagt hoe ik er aan kom?

EGBERT.

Dan antwoordt gij, dat ik ze geplukt heb.

CLEMENTINE.

O, dat zou ik nooit durven vertellen.

EGBERT.

Welnu, dan zal ik haar daar neerleggen; dan kunt gij zonder onwaarheid te spreken zeggen, dat gij de roos gevonden hebt. *(Hij treedt ter zijde en legt de roos op een bank.)*

CLEMENTINE. *(ter zijde.)*

Maar dat is op het insolente af. Ik vraag hem die roos als herinnering en hij wil ze mij laten vinden! Maar wacht maar, mijn beurt zal komen als ik mevrouw Kamrad

ben. *(luid.)* Daar komt mama, die zal mij zeggen wat ik doen mag. *(Zij gaat mevrouw van Eerum te gemoet.)*

TWEEDE TOONEEL.

Egbert alleen, daarna mevrouw van Eerum en Clementine op den achtergrond.

EGBERT.

Ik geloof waarlijk dat het mij maar één woord behoeft te kosten, om van haar het jawoord te krijgen. Maar ik heb liever de weigering van papa en mama. 't Kind is niet kwaad; wat coquet en sentimenteel, en . . . en in elk geval mijn Machteld niet.

Mevr. VAN EERUM. *(op den achtergrond tot Clementine.)*

Heeft hij u gevraagd?

CLEMENTINE.

't Is een automaat. Een impossibiliteit. Neemt gij er de proef maar eens van, mama. Ik geef het op. Er blijft mij niets anders over dan in het water te vallen en mij door hem te laten redden.

Mevr. VAN EERUM.

Kindlief, wacht er je wel voor, denk aan je zijden japon. *(luid.)* Lieve Clémence, ik geloof dat ik mijn flacon heb laten liggen op de veranda, wilt ge eens gaan zien.

CLEMENTINE.

Ik vlieg mama. *(huppelt van het tooneel.)*

DERDE TOONEEL.

Mevr. VAN EERUM.

Zoo alleen mijnheer Kamrad; gij maakt zeker weder een ontwerp voor eenig gebouw.

EGBERT.

Pardon mevrouw, ik hield uwe dochter gezelschap.

Mevr. VAN EERUM.

Dan zult gij u niet verveeld hebben ; jongelui vinden zamen altijd stof tot gesprek.

EGBERT.

O ja, mevrouw, en uwe dochter vooral is zeer onderhoudend.

Mevr. VAN EERUM.

Niet waar ? Zij weet zeer veel ; en toch is zij zoo eenvoudig, zoo naief en tevens zoo huiselijk, zoo bezig altijd ; wij hebben maar één kind, maar wij beleven zooveel geluk en genoeg aan haar, dat wij den goeden God niet dankbaar genoeg kunnen zijn voor haar bezit. Hebt gij ook zusters, mijnheer Kamrad ?

EGBERT.

Ik ben alleen op de wereld, mevrouw.

Mevr. VAN EERUM.

Ach, dat moet al heel treurig wezen ! Geen ouders, geen bloedverwanten ! Gij moet maar spoedig trachten een huwelijk te sluiten.

EGBERT.

Tot nog toe, mevrouw, heb ik in mijn vak vergoeding gevonden voor hetgeen ik in dit opzigt miste.

Mevr. VAN EERUM

Dat kan slechts een onbeduidende vergoeding zijn. De Voorzienigheid heeft den mensch geschapen om lief te hebben en bemind te worden en die neiging des harten wordt niet door de studie der architectuur overwonnen.

EGBERT. (*ter zijde.*)

Ik begrijp er niets van. Ik geloof zoo waar, dat mama ook avances maakt. In zulk eene stemming zou zij in staat zijn, hare toestemming tot een huwelijk te geven.

Mevr. VAN EERUM.

Ik wed, dat gij niet eens naar mij geluisterd hebt ; die

heeren van de kunst zijn altijd zoo afgetrokken en met hunne idealen bezig, dat zij het leven om zich heen vergeten. Wezenlijk, mijn waarde mijnheer Kamrad, het zou goed voor u zijn, als gij door eenige aardsche banden aan de wereld der werkelijkheid gebonden wierdt.

EGBERT.

O, mevrouw, mijn arbeid is zoo practisch, dat ik wel op de aarde blijven moet. Ik bouw altijd huizen op den grond en nooit luchtkasteelen.

Mevr. VAN EERUM.

Nu geloof ik, dat ge niet opregt zijt. Zoo'n klein luchtkasteeltje zult gij toch wel eens gebouwd hebben. Bijvoorbeeld: vooruit te komen, naam te maken.

EGBERT.

Natuurlijk, maar dat is geen luchtkasteel. Dat is een doel, waarnaar ieder kunstenaar streeft.

Mevr. VAN EERUM.

Maar dat zoo weinigen bereiken. Ik heb ondervinding van de wereld, en ik weet, dat de verdienstelijkste mannen onbekend blijven of miskend worden, omdat zij door hunne geboorte op den achtergrond werden geplaatst. Traden zij eenmaal op den voorgrond, dan was hun roem gevestigd.

EGBERT.

Ik erken de waarheid van uwe opmerking.

Mevr. VAN EERUM.

Het middel om op den voorgrond te treden ligt voor de hand: als gij een huwelijk sluit met een meisje van goeden huize, komt gij van zelf in aanzienlijke familiën.

EGBERT.

Een aanzienlijke familie, mevrouw, zou hare dochter niet aan een timmerman afstaan.

Mevr. VAN EERUM.

Een timmerman! Mijn lieve mijnheer van Kamrad, wie

is zoo bekrompen om een architect gelijk te stellen met een timmerman! O nu begrijp ik u, gij doelt op eene uitdrukking, die mij dezen morgen ontvallen is. Zoodra ik het woord had uitgesproken, dacht ik: als mijnheer van Kamrad mij nu maar niet verkeerd begrijpt.

EGBERT.

Ik heet maar eenvoudig Kamrad, mevrouw.

Mevr. VAN EERUM.

O, ik meende dat u van Kamrad heette. Maar zeg, hebt gij niet, toen ik zoo sprak van een timmerman, gemeend...

EGBERT.

Wat zou ik meenen, mevrouw?

Mevr. VAN EERUM.

Ik weet het zelf niet, een misverstand ontstaat zoo spoedig en tusschen ons mag geen misverstand bestaan. De vrienden van mijn waardigen oom, baron van Herstal, zijn ook onze vrienden.

EGBERT.

Te veel eer, mevrouw. De baron van Herstal is mijn wel-doener, mijn vader, en ik zou onbescheiden wezen, wanneer ik op dien grond mij ook indrong bij zijne familie.

Mevr. VAN EERUM.

Indringen! Hoe komt gij op het denkbeeld! Maar daarin erken ik ook weder den man van wezenlijk talent. Ware grootheid is altijd bescheiden.

VIERDE TOONEEL.

De vorigen, van Eerum, die langzaam en met onzekeren tred komt aanwandelen.

Mevr. VAN EERUM. *(tot haar echtgenoot.)*

Verbeeld u eens, van Eerum, mijnheer Egbert meent, dat hij zich bij ons zou indringen.

VAN EERUM.

Indringen? (*ter zijde.*) Ik begrijp niet wat mijne vrouw bedoelt. Ligt het aan haar of aan die bourgogne van oom. (*luid.*) Indringen? Hi hi hi! Indringen!

Mevr. VAN EERUM.

Ik zeide juist, dat hij als vriend van oom van Herstal bij ons in hooge achting stond.

VAN EERUM.

Zeer zeker, zeer zeker, jong mensch. Als aan mijn consideratie en advies iets gehecht wordt, zou ik voorstellen, dat hij maar niet liet bouwen. Bouwen is een dure liefhebberij. Er zijn menschen, die zich ruïneren door bouwen...

Mevr. VAN EERUM (*hem aanstootende.*)

Ik ben zeker dat mijnheer Kamrad van meening verschilt en ook u tot andere gedachten zal brengen; als gij dat punt zamen eens behandelt. Als hij bij voorbeeld ons het genoeg wilde doen morgen familiaar bij ons te komen dineren.

VAN EERUM.

Juist, juist, dat was mijn idée. Maar ik kan u zulken lekkeren bourgogne niet voorzetten als oom van Herstal. Kapitale kelder, mijnheer... (*ter zijde.*) Hoe drommel heet de kerel ook weer. (*luid.*) Mijnheer de architect. Kapitale kelder. Hebt u dien kelder ook gebouwd?

EGBERT.

Nee, mijnheer, en ik denk dat ik hem ook maar zal laten, zoo als hij is.

VAN EERUM.

Juist, juist, dat zou mijn advies ook wezen. Aan kelders moet men niet komen. Nee daar moet men niet aankomen, tenzij in geval van force majeure. Voor force majeure moet elke wet wijken. Bij ons aan het Departement... (*ter zijde.*) Verwenschte bourgogne. Ik begrijp mij zelven niet eens.

Mevr. VAN EERUM. (*een toornigen blik op haar echtgenoot werpende.*)

Gij logeert op het kasteel, mijnheer Kamrad?

EGBERT.

Ja mevrouw. Mijnheer van Herstal heeft de vriendelijkheid gehad een paar kamers voor mij in te rigten. Dat is ook gemakkelijker om het toezigt op het bouwen te houden.

VAN EERUM.

Toezigt, juist, toezigt. Wil je ook rooken mijnheer... mijnheer de architect. (*ter zijde.*) Ik weet waarachtig niet meer hoe de man heet. (*luid.*) Ik heb... (*hij zoekt naar zijn sigarenkoker en laat bij het withalen van zijne zakken het blaauwe lint vallen.*) Beste panatella's, maar ze zijn niet duur. Wat denkt ge dat me die sigaren kosten?

EGBERT.

Ik ben geen kenner.

VAN EERUM.

Een architect zou geen verstand van sigaren hebben. Dat behoort bij elkander. Bij ons aan het departement....

Mevr. VAN EERUM.

Beste van Eerum, zou oom het niet onbeleefd vinden, dat wij hem zoo lang alleen lieten? Toe, ga gij hem gezelschap houden.

VAN EERUM.

Oom? Ik denk dat hij slaapt en hij heeft gelijk. Dat mag ik ook wel, zoo'n uiltje knappen na het diné. Maar nu ter zake, mijnheer Kamrad (*ter zijde.*) Goddank! daar heb ik zijn naam... (*luid.*) U zoudt dus wenschen...

Mevr. VAN EERUM.

Maar lieve man, waarom gêneert gij u? mijnheer Kamrad zal het u niet kwalijk nemen zoo gij een oogenblik rusten gaat. Gij zijt niet gewoon, een ganschen dag in de lucht te zijn.

VAN EERUM.

Zoowel uwe consideratie als advies beaam ik ten volle. Als mijnheer... mijnheer... (*ter zijde.*) Daar ben ik zijn

naam al weer kwijt. (*luid*) mijnheer de architect het niet kwalijk neemt, ga ik even... enfin, wij begrijpen elkander.

Mevrouw van Eerum bedriift hem dat hij heen zal gaan.

EGBERT. (*ter zijde.*)

Als ik hem nu de hand van zijne dochter vraag, is hij in staat om die van zijne vrouw er bij te geven. (*luid.*) Gij hebt gelijk, mijnheer van Eerum. Morgen kunnen wij nader spreken.

VAN EERUM.

O, woudt u mij spreken? Neen, dan ben ik tot uwe beschikking. Ik houd er van de zaken af te doen.

EGBERT.

Na een diné spreek ik nooit over zaken.

VAN EERUM. (*geraakt.*)

Mijnheer, u meent toch niet....

EGBERT. (*ter zijde.*)

Heerlijk, laat hij maar eerst boos worden. (*luid*) Ik geloof, mijnheer van Eerum, dat wij aan tafel een goed glas wijn gedronken hebben.

VAN EERUM.

U misschien, mijnheer, wat mij betreft...

Mevr. VAN EERUM. (ter zijde tot van Eerum.)

Bedwing je toch, (*luid*) Mijnheer Kamrad heeft gelijk, oom is een gul gastheer en een goed glas wijn maakt de heeren openhartiger. Juist daarom zou ik er voor zijn, dat wanneer mijnheer Kamrad iets op het hart heeft, wij dit maar terstond behandelen.

VAN EERUM.

Dat is ook mijn consideratie en advies. (*Ter zijde tot mevrouw van Eerum.*) Nu woudt gij mij nog al weg hebben!

Mevr. VAN EERUM. (ter zijde.)

De Heer heeft het ten goede gekeerd.

EGBERT. (*ter zijde.*)

Ik heb mijnheer van Herstal mijn woord gegeven. Wie had gedacht, dat één diné hen zoo veranderen zou. Maar ik zal wel zorgen dat zij mij afwijzen.

VAN EERUM.

Wij zijn bereid u aan te hooren.

EGBERT.

Schrijf het aan het gastvrij onthaal van den heer van Herstal toe, zoo ik misschien wat openhartig ben.

Mevr. VAN EERUM.

Wij waarden de openhartigheid, zoo als wij zelve steeds trachten openhartig te zijn.

VAN EERUM.

Juist, mijn idéé. (*Hij raapt gedachteloos het blaauwe lint op en windt het om zijne hand.*)

EGBERT.

Het is u misschien bekend . . . (*zijn oog valt op het blaauwe lint dat van Eerum in de hand heeft. Zich eensklaps in de rede vallende opgejaagden toon.*) Mijnheer van Eerum hoe komt dat lint in uw bezit?

VAN EERUM. (*onthutst.*)

Dat lint? Hè! Me dunkt . . . dat zal van de blaauwe gordijnen in de achterkamer zijn. Daar hadden wij blaauwe gordijnen. is het niet kind? Wij maken altijd onze gordijnen met blaauw lint vast.

Mevr. VAN EERUM.

Mijn hemel, mijnheer Kamrad, mijn man raapt het daar juist van den grond. Me dunkt, dat de tuinman beter zal weten van waar het komt, dan hij.

EGBERT.

En ik verbeeld me, mevrouw, dat de eenige, die hieromtrent licht zal kunnen verspreiden, mijnheer en mevrouw van

Eerum zijn. Vergeef me, dat ik geen oogenblik langer ons gesprek voortzet vóór ik daaromtrent zekerheid heb. (*Hij wil het tooneel verlaten.*)

MEVR. VAN EERUM.

Maar mijn waarde mijnheer Kamrad, hoe kunnen wij u eenige opheldering geven?

EGBERT.

Juist daarom, mevrouw, zal ik ze elders trachten te bekomen. (*Egbert af.*)

VIJFDE TOONEEL.

Van Eerum, mevr. van Eerum.

VAN EERUM.

Ik begrijp er niets van.

MEVR. VAN EERUM.

Dat heb ik al lang bemerkt. Begrijp je dan niet, dat dit lint, het lint was, waarin die brieven waren gesloten? Begrijp je dan niet, dat gij het hier hebt laten vallen? Begrijp je dan niet, dat hij alles heeft ontdekt en nu naar oom loopt? Zeg, begrijpt ge daar niets van?

VAN EERUM.

Nu gij het zegt, ja, nu begin ik het te vermoeden. Maar wat drommel! er zijn zoo veel blaauwe linten op de wereld! De jongen is mal, om aan zoo iets te denken, op het oogenblik, dat hij de dochter van den referendaris van Eerum ten huwelijk zou vragen.

MEVR. VAN EERUM.

Stel u dat geen oogenblik meer voor. Die partij is voor Clementine verloren en voor ons het uitzigt op de erfenis van oom van Herstal.

VAN EERUM.

Hè? De erfenis van oom? Grootte God! Je vat toch wel dat ik die noodig heb? Ik kan zonder die erfenis in de toe-

komst niet leven. Ik, met mijn zes en twintig honderd gulden tractement, ik kan in den Haag niet rondkomen zonder krediet en oom zou mij zijne erfenis onthouden? Dat kan niet, dat mag niet, dat zal niet!

MEVR. VAN EERUM.

Toch zal het zoo wezen. Oom heeft het ons duidelijk gezegd, dat hij dien Kamrad tot zijn erfgenaam maken zal. Het eenige middel om zijne nalatenschap op ons te doen overgaan, was het huwelijk van dien architect met Clementine en nu is het uitzigt voor altijd verdwenen en onze hoop op dat huwelijk vervlogen.

VAN EERUM.

Het huwelijk — daar zou ik mij nog over heen kunnen zetten, maar de erfenis.. neen, dat gedoog ik niet! Zóó ontnemt men iemand maar niet een nalatenschap, die hem weinig toekomt. Wij moeten oom onder curatele laten stellen!

MEVR. VAN EERUM.

En het is uw schuld, dat zijn plan mislukt is. In plaats van dien Kamrad als man en vader ernstig en vertrouwelijk toe te spreken en te brengen waar gij hem hebben woudt, spreekt gij over allerlei dingen, die er niets toe doen en verliest gij nog bovendien dat rampzalige lint.

VAN EERUM.

Dat om die nog rampzaliger brieven was gewonden. O, waarom, waarom, hebt gij die brieven ook geopend! Alles is de schuld van Clementine!

ZESDE TOONEEL.

De vorigen, Clementine.

CLEMENTINE. *(op kinderlijken toon.)*

Mama hier is uw flacon... *(rondziende.)* Is hij weg? Waar is hij? Waarom is hij niet gebleven?

VAN EERUM.

Omdat hij het lint vond, dat om de brieven was geslagen

die gij hebt geopend. O Clementine! Clementine! Gij hebt uwe toekomst en de onze vernietigd!

CLEMENTINE.

U hadt dat lint dan ook maar beter moeten bewaren. Maar enfin! voor dezen een andere. Ik ben ook volstrekt zoo ingenomen niet met het idée om de vrouw te worden van een architect en vooral niet van dezen! Hij is de type van den man, dien ik niet wil hebben. Ik had betere gedachten gehad van oom van Herstal. Minstens een landjonker!

Mevr. VAN EERUM.

Maar die architect wordt schatrijk als oom komt te sterven.

CLEMENTINE.

Oom is nog niet dood. Weet-je wat, mama, ik ga een poos bij hem logeren en alles zal dan nog wel in orde komen. Wees maar niet bang, papaatje. Dien oom zal ik wel temmen. Als hij mij nader leert kennen, weet ik zeker dat hij dol van mij houden zal.

Mevr. VAN EERUM.

Ik heb u altijd wel gezegd, van Eerum, dat eene kostschool goed is voor de vorming van meisjes.

VAN EERUM.

Offers heeft het mij gekost, maar ik vind thans mijne belooning.

CLEMENTINE.

Ik beloof het u papa, al moest ik des noods oom zelven trouwen.... en eigenlijk deed ik dat nog liever dan dien insolenten Kamrad.... Kamrad! wat een naam. Barones van Herstal van Vredenstein klinkt oneindig veel beter.

Mevr. VAN EERUM.

Kom in mijn armen.

VAN EERUM.

Geniaal kind! Red onze erfenis, ter liefde van uw vader!

Het scherm valt.

VIERDE BEDRIJF.

De kamer van jufvrouw de Vleugel.

EERSTE TOONEEL.

Jufvr. DE VLEUGEL. (*de kamer opruimende.*)

Als hij die brieven hier heeft laten liggen, moet ik ze toch ook vinden, tenzij die van Eerums ze hebben medegenomen. Maar wat zouden zij aan die brieven hebben? Arm kind, dat gij ze terug moest geven! Ach, mij valt het zwaarder nog dan u, ik zou u zoo gaarne gelukkig zien, maar als Egbert het geheim uwer geboorte kent, zou hij u niet tot zijne vrouw nemen en dan zoudt gij nog veel ongelukkiger zijn.

TWEDE TOONEEL.

Jufvrouw de Vleugel, Baron van Herstal.

VAN HERSTAL.

Jufvrouw de Vleugel...

Jufvr. DE VLEUGEL. (*verschrikt.*)

Baron van Herstal! Gij hier? Wat verlangt gij?

VAN HERSTAL.

Een onderhoud met u.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Met mij? Wat kunt gij mij te zeggen hebben?

VAN HERSTAL. (*plaats nemende.*)

Meer dan gij vermoedt misschien, en het zal ons waarschijnlijk wel eenige oogenblikken bezig houden. Het is eene belangrijke zaak waarover ik u te spreken heb, Marie.

Jufvr. DE VLEUGEL. (*ter zijde.*)

Marie! Hoe vele jaren is het geleden, sinds ik dien naam van hem niet meer hoorde. Zou hij daarvoor komen? (*zich half op een stoel nederzettende, luid.*) Er is maar ééne zaak waarover een onderhoud tusschen ons denkbaar is.

VAN HERSTAL.

Toch niet. Uwe dochter...

Jufvr. DE VLEUGEL.

Onze dochter, mijnheer van Herstal.

VAN HERSTAL.

Welnu, onze dochter, indien gij wilt, en ik noem ze thans zelfs gaarne zoo, want het is over haar dat ik spreken kwam. Door een toeval, of hoe gij het noemen wilt, ben ik in het bezit gekomen van eene correspondentie, althans van de helft eener correspondentie tusschen haar en den architect Egbert Kamrad. Weet gij van die betrekking af?

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ze is mij bekend.

VAN HERSTAL.

Is het een eerlijke omgang van beide zijden?

Jufvr. DE VLEUGEL.

Het was een eerlijke omgang.

VAN HERSTAL.

Alzoo bemint zij en wordt zij bemind door Egbert Kamrad mijn architect, niet waar?

Jufvr. DE VLEUGEL.

Vroeger misschien, maar die liefde heeft opgehouden.

VAN HERSTAL.

Tengevolge van een misverstand, misschien. Maar die verbindtenis zal wel hersteld worden.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Integendeel. Zij blijft onmogelijk. Bovendien bestaat daarop geen plan.

VAN HERSTAL.

Gij hebt geen fortuin, en Kamrad ook niet. Daarom verzet gij u als een bedachtzame moeder tegen zulk een huwelijk.

Maar gij vergist u; de jonge Kamrad is mijn aangenomen kind en ik ben niet voornemens mijne hand van hem af te trekken. Hij heeft zeer goede vooruitzigten en u wil ik het wel zeggen, ofschoon hij zelf het nog niet weet: hij zal eenmaal mijn erfgenaam zijn.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Het geld is geen bezwaar geweest. Egbert Kamrad is zijn vak meester en zou ook zonder uw geld wel door de wereld komen.

VAN HERSTAL.

Maar dan begrijp ik niet wat u weêrhoudt om hem uwe dochter te geven.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ik herhaal het, dat is mijn e zaak... maar neen; het is uwe zaak ook. Gij, baron van Herstal zijt de oorzaak, dat Machteld niet trouwen kan, noch met Kamrad, noch met iemand anders.

VAN HERSTAL.

Ik! Dat weet gij beter. Ik heb u meer dan eens te kennen gegeven dat ik altijd bereid was u te ontmoet te komen, en als het de bruidschat van uwe dochter gold, zou ik mij allerminst onttrokken hebben.

Jufvr. DE VLEUGEL.

De bruidschat mijner dochter! Een kind, dat den naam

van hare moeder draagt, heeft geen regt om de gade te worden van een achtenswaardig man.

VAN HERSTAL.

Als die achtenswaardige man haar ten huwelijk vraagt, zie ik niet in, waarom zij geen regt zou hebben ja te zeggen. Juist door dat huwelijk krijgt zij den naam, dien zij mist...

Jufvr. DE VLEUGEL.

En verlies ik den mijnen, en daarmee ook de aanspraak op de achting van mijn kind. Tot nog toe, mijnheer van Herstal, bleef Machteld's geboorte voor haar verborgen. Zij gelooft nog aan een vader, dien zij in haar eerste jeugd verloren heeft. Maar wanneer zij een huwelijk sluit, zal de waarheid aan het licht komen en zoo al Egbert haar nog tot zijne vrouw zou willen aannemen, wat ik niet alleen niet zeker acht maar zeer betwijfel, zou zij zelve zich diep ongelukkig gevoelen en hare moeder nog ongelukkiger. Nu ben ik gezien en geacht; dan zou mij de kroon van het hoofd worden geroofd en de wereld zou mij nawijzen als de moeder zonder echtgenoot.

VAN HERSTAL.

De omstandigheden zijn nu eenmaal zoo. Het is uwe eigene schuld. Gij hebt geweigerd, toen ik u in der tijd voorstelde een zeer geschikt man te trouwen, die daartoe bereid was.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Om nog verachtelijker te worden dan ik reeds was en liefde en trouw te zweren aan een man, laag genoeg het slagtoffer van een rijken baron te huwen. De man had mij veracht van het oogenblik af, dat hij mij zijne vrouw zou noemen, gelijk ik hem verachten zou, die voor geld de heiligste verbindtenis ontwijdt. Veel heb ik u vergeven, mijnheer van Herstal, omdat ik u liefhad, en om u zelve en omdat uw titel, uw aanzien en uwe weelde mij verblindden, maar dat... heb ik u nooit vergeven. Spreek mij er nimmer meer van.

VAN HERSTAL.

Ik heb de zaak misschien niet zoo ingezien; in elk geval, het was mijn doel niet u te beleedigen. Ik wilde slechts goed

maken, wat ik misdaan had. Neem het doel in aanmerking en vergeef het middel. Maar veroorloof me thans een ander middel aan te wenden, dat in elk geval veel aannemelijker is. Door een braaf en geacht echtgenoot aan uwe dochter te geven, dien zij nu reeds lief heeft, gelijk hij haar bemint, kan ik aan de dochter goed maken wat ik jegens de moeder misdreven heb, want dit vooral is de reden waarom ik die verbindtenis wensch.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ik heb u reeds gezegd, wat mij belette mijn toestemming te geven.

VAN HERSTAL.

En offert gij aan dat denkbeeldige bezwaar het geluk van uw kind op en het geluk van een jong mensch, die ten volle verdient eene goede en lieve vrouw te krijgen? Vergeet u zelve, Marie, denk om het geluk van die twee, die elkander beminnen. Weet gij wat ik voor hen heb gedaan? Dezen morgen nog had ik voor Egbert mijn eigen nichtje bestemd, de dochter van den referendaris van Eerum. Door een huwelijk met haar zou hij in de beste kringen der residentie worden opgenomen. De van Eerums zouden hem gaarne als schoonzoon aannemen, en mijn fortuin zou in mijne familie blijven. Maar aan dit gansche plan heb ik zelf een einde gemaakt. Ik wil Egbert Kamrad aan Machteld geven, hun mijn fortuin vermaken; en vóór zij in het bezit daarvan komen, voor hen zorgen alsof zij mijne kinderen waren. Wat zegt gij daarvan, Marie?

Jufvr. DE VLEUGEL.

Er is één middel, om mij te doen toestemmen.

VAN HERSTAL.

En dat is?

Jufvr. DE VLEUGEL.

Geef mijn kind den naam van haar vader.

VAN HERSTAL.

Gij weet toch dat adoptie niet geoorloofd is of zoudt gij willen?...

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ja, mijnheer van Herstal dat zou ik willen. Maak mij tot uwe echtgenoot.

VAN HERSTAL.

Waar denkt gij aan! Ik op mijn leeftijd, zou de dwaasheid begaan nog een huwelijk te sluiten. Wat zou de wereld zeggen! De van Herstals hebben in hunne jeugd zich aan menige onbezonnenheid en menige dwaasheid schuldig gemaakt, maar op gevorderden leeftijd waren zij verstandige menschen en ik wensch niet dat men mij voor kindsch zal houden.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Men beheeft niet kindsch te zijn om oud goed te maken wat men jong misdreven heeft. Bovendien, mijne dochter is twee en twintig jaar. Gij waart geen knaap meer, baron, toen gij een kind van achttien jaar de zinnen op hol bragt door woorden en geschenken waarvan zij nooit had gehoord en die zij slechts in hare droomen had gezien.

VAN HERSTAL.

Gij wilt alzoo barones van Herstal worden.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ik wil in mijne eer worden hersteld en aan mijne dochter den naam geven, waarop zij regt heeft. Vrees niet, mijnheer van Herstal, dat ik u mijn bijzijn zal opdringen. Den dag, nadat ik uwe echtgenoot zal zijn geworden, verlaat ik voor altijd dit dorp. Gij zult mij niet weêrzien; ik zal zelfs den naam niet dragen, waartoe ik dan bevoegd zou wezen. De barones van Herstal zal jufvrouw de Vleugel blijven in eene streek waar men haar niet kent, gescheiden van allen en alles wat zij heeft liefgehad. Maar zij zal in zich zelve het bewustzijn dragen, dat zij niet de moeder is van een onrecht kind.

VAN HERSTAL. *(oprijzende)*

Jufvr. de Vleugel, uwe voorwaarde is onaannemelijk. Gij hebt mij herinnerd, dat Machteld twee en twintig jaar is, welnu over een jaar is zij hare eigene meesteres en Egbert zal zoo lang geduld hebben. Wij zullen zien wat sterker bij

hem weegt, de liefde voor Machteld of dwaas ontzag voor een vooroordeel. En wat uwe dochter betreft, vertrouw niet te veel dat zij in dezen strijd uwe zijde zal blijven houden.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Machteld tegen den zin harer moeder huwen! Onmogelijk.

VAN HERSTAL.

Meen dat niet. Zij zal verstandiger zijn dan gij. De liefde is een krachtiger drijfveer dan pligtbesef.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Gij dreigt mij met de ongehoorzaamheid van mijn kind, ook dat nog! *(heftig)* Baron van Herstal! gij zijt een...

DERDE TOONEEL.

De vorigen, Egbert.

EGBERT.

Jufvr. de Vleugel... *(van Herstal ziende)* Gij hier baron!

VAN HERSTAL.

Zoo als gij ziet. Ik kwam om uwe zaak te bepleiten, maar gij zijt zelf getuige met welk een uitslag.

EGBERT.

Ik hoorde jufvrouw de Vleugel zoo heftig spreken en meende dat zij mijne hulp noodig kon hebben. Vergeef mij mijne onbescheidenheid. *(Hij wil heen gaan.)*

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ik erken uw goeden wil, Kamrad, maar ik meende, dat gij beloofd hadt niet meer in mijn huis te komen.

EGBERT.

Die belofte zou ik ook niet geschonden hebben, zoo ik niet licht zocht in eene onbegrijpelijke zaak. Machteld heeft mij dezen morgen mijne brieven teruggegeven. Ik heb die laten

liggen of verloren en nu zie ik in de handen van van Eerum het lint terug, dat er om heen was geslagen. Hier is het lint — ik herkende het terstond, en ik wenschte van u of Machteld te vernemen, hoe het in het bezit van van Eerum komt.

VAN HERSTAL.

Ik geloof, dat ik u dat raadsel kan ophelderen. Datzelfde lint had dezen middag mijn neef van Eerum in de handen; toen hij mij sprak over uwe genegenheid voor Machteld de Vleugel. Mijn waarde neef heeft dus die brieven wat men noemt... gestolen! Maar zijn diefstal heeft hem niet veel voordeel aangebragt. Juist die mededeeling heeft mij er toe geleid om, buiten uw weten, naar jufvrouw de Vleugel te gaan om over u en hare dochter te spreken. Ik wil voor uw beider toekomst zorgen.

EGBERT. *(tot jufvrouw de Vleugel.)*

En ook dat heft uwe bezwaren niet op?

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ook dat is niet voldoende om mijne toestemming te geven.

EGBERT.

De reden blijft voor mij nog altijd een geheim?

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ja... maar neen; laat de heer van Herstal ze u mededeelen. Hij kent ze. Als man van eer vraag ik echter uw woord, dat zij ook door u zal worden geheim gehouden.

EGBERT.

Ik beloof u, dat niemand ze van mij zal vernemen.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ook Machteld niet.

EGBERT.

Ook Machteld niet.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Oordeel, maar veroordeel niet... misschien zal de baron

van Herstal den moed hebben de g e h e e l e waarheid te zeggen. Vaarwel Egbert. (*zij reikt hem de hand en verlaat zonder van Herstal aan te zien het vertrek.*)

VIERDE TOONEEL.

Egbert, baron van Herstal.

EGBERT.

Eindelijk zal ik dan vernemen, waarom Machtelds moeder mij de hand harer dochter weigert.

VAN HERSTAL.

Zeg mij eerst, waarom gij mij nooit van uwe genegenheid voor haar hebt gesproken. Ik meende dat ik meer aanspraak had op uw vertrouwen had.

EGBERT.

Zoo lang jufvrouw de Vleugel hare toestemming weigerde, moest mijne betrekking tot Machteld geheim blijven. Waarom zou ik u over zulke wenschen spreken, die toch niet verwezenlijkt konden worden?

VAN HERSTAL.

En toen ik u van morgen mijne plannen mededeelde ten opzichte van mijn nichtje Clementine van Eerum, ook toen hebt gij met geen enkel woord er over gesproken!

EGBERT.

Omdat dit huwelijk van den kant der ouders zou worden geweigerd. Ten minste, ik geloofde het. De familie van Eerum had mij zoo onbeleefd, ja beleedigend zelfs behandeld, dat ik meende op een aanzoek terstond eene weigering te ontvangen.

VAN HERSTAL.

Gij hebt hen er nog niet over gesproken?

EGBERT.

Het viel mij te zwaar, een aanzoek te huichelen, dat niet gemeend was. Ik stelde het uit, wat mij veel moeite kostte,

omdat zoowel de dochter als de moeder mij duidelijk te kennen gaven, dat zij zulk een aanzoek verwachten. Waarschijnlijk hadt gij er haar over gesproken.

VAN HERSTAL.

En de vader?

EGBERT.

Ik geloof dat hij meer aan uw bourgogne dacht... Misschien zou ik het beproefd hebben van hem een weigerend antwoord te krijgen, toen ik het lint vond en allereerst daaromtrent licht wilde hebben. Thans weet ik alles. De van Eerums hebben mijne brieven gevonden en toen ik vroeg of zij ze hadden, ontkenden zij dit ten stelligste. Zij hebben ze gelezen, behouden en ze u gegeven... Met zulk eene familie wensch ik zelfs geen omgang meer te hebben. Maar in die brieven staat niets, wat zij, wat gij en wat ieder niet zou mogen lezen. Toch hecht ik er te veel aan om ze aan die van Eerums te laten die ik dubbel veracht nu zij, wetende dat ik liefde koesterde voor Machteld, mij tot hun schoonzoon en echtgenoot zouden willen maken.

VAN HERSTAL.

Bedaar, bedaar Egbert. Ik verg ook dat huwelijk niet meer van u. Ik begrijp de omkeering in hun gedrag. Dezen morgen waart gij voor hen de architect Kamrad, van middag wisten zij dat gij mijn erfgenaam zoudt wezen.

EGBERT.

Mijnheer van Herstal! Ik uw erfgenaam.

VAN HERSTAL.

Dat waart gij reeds lang. Ik heb dit ook aan jufvrouw de Vleugel medegedeeld, in de hoop dat daardoor haar bezwaar zou weggeruimd zijn. Maar haar bezwaar is van anderen aard.

EGBERT.

Wat is het dan?

VAN HERSTAL.

Jufvrouw de Vleugel is nooit gehuwd geweest.

EGBERT.

Dus . . . heeft Machteld geen vader? . . . Maar dat is mij onverschillig. Ik heb haar lief om haar zelve, om haar rein hart, om haar geest, om hare . . .

VAN HERSTAL.

Ja, ja, om alles wat men in een meisje liefheeft, dat men bemint. Jufvrouw de Vleugel weigert echter, omdat dan haar eigen goede naam zou lijden, wanneer het geheim van Machtelds geboorte bekend werd.

EGBERT.

Ik zal haar bewegen . . . Ik zal haar beloven, dat wij naar een ander land zullen gaan, waar zij vreemd zal wezen voor allen.

VAN HERSTAL.

Ik vrees, dat gij evenmin slagen zult als ik. Marie de Vleugel is volhoudend. Zij geeft niet op, wat zij eenmaal zich in het hoofd heeft gesteld. Er is maar één voorwaarde, waaronder zij hare toestemming wil geven, en die voorwaarde is niet te vervullen.

EGBERT.

Welke dan? indien zij van mij afhangt, zal ze vervuld worden.

VAN HERSTAL.

Zij hangt van u niet af. Jufvrouw de Vleugel wil den vader van haar kind huwen.

EGBERT.

En deze is dood?

VAN HERSTAL.

Neen.

EGBERT.

Gehuwd?

VAN HERSTAL.

Ook niet, maar hij weigert. Hij is te oud om eene dwaasheid te doen.

EGBERT.

Mijnheer van Herstal — die vader zijt gij!

VAN HERSTAL. *(ziet hem strak aan en knikt toestemmend)*

EGBERT.

Gij!

(rust.)

VAN HERSTAL.

Gij zult erkennen, Egbert, dat men op mijne jaren geen huwelijk meer aangaat. Ik heb Marie de Vleugel lief gehad, maar haar tot barones van Herstal te verheffen, dat begrijpt gij zelf, kan niemand van mij vergen.

EGBERT.

Niet? waarom niet?

VAN HERSTAL. *(verbaasd.)*

Zoudt gij dan ook meenen, dat ik die vrouw tot de mijne moest maken?

EGBERT.

Zeer zeker. Daardoor alleen kunt gij herstellen wat gij jegens haar misdreven hebt.

VAN HERSTAL.

Maar dat wil ik immers herstellen zoo goed dit in mijn vermogen is. Als Machteld met u, mijn aangenomen zoon en erfgenaam, huwt, dan is zij gelukkig en komt zij in het bezit van het fortuin, dat zij gekregen zou hebben, indien ik met hare moeder ware gehuwd.

EGBERT.

En gelooft gij dan, mijnheer van Herstal, dat ik thans nog Machteld tot mijne vrouw zou willen nemen? Gelooft

gij dan, dat ik uw onecht kind zou willen huwen en tevens uwe erfenis aanvaarden? De wereld zou mij nawijzen; mijne vrienden zouden mij den rug toekeeren, en het verwijt zou op mij blijven kleven, dat ik ter wille van uw geld uw kind zou huwen, dat gij niet erkennen wilt. Neen mijnheer van Herstal, ik ben u alles verschuldigd en nooit zal ik kunnen goedmaken, wat ik aan u te danken heb, maar *dit* offer kan en mag ik u niet brengen.

VAN HERSTAL.

Maar vriendje, je geheele offer zou daarin bestaan, dat gij trouwt met het meisje van je keuze.

EGBERT.

Zij is thans de vrouw mijner keuze niet meer. Ik blijf haar beminnen, maar thans is mijn bezwaar nog grooter dan van Machtelds moeder.

VAN HERSTAL.

Ge zijt een dwaas. Gij verlangt even als jufvrouw de Vleugel eene ongerijmdheid.... of is het mijnheer óók te doen om eene barones te huwen? Dan vergist gij u, Kamrad. Ik heb veel voor u gedaan, maar zóóveel ben ik niet voornemens voor u te doen. Wel zeker! Een barones!

EGBERT.

Hoe kunt gij mij daarvan verdenken!

VAN HERSTAL.

Wel zeker verdenk ik u daarvan. Want eene andere reden kan uw besluit niet hebben. Niemand weet dat Machteld mijn kind is.

EGBERT.

Ik weet het en ik zou mij vernederen in mijne eigen oogen, indien ik door een huwelijk met haar uwe weldaden betaalde.

VAN HERSTAL. *(driftig)*

Dat is te erg. Ik ben drie en zeventig jaar en ik heb geen lessen te ontvangen van knapen.

EGBERT.

Vergeef mij. . . .

VAN HERSTAL.

't Is uit tusschen ons, mijnheer Kamrad. Van nu af aan, kunt gij mijn architect blijven, maar ik verzoek u niet meer te vergeten, dat ik de baron van Herstal ben.

EGBERT.

De baron van Herstal kan voor zijn geld vele architecten vinden; van mijne tegenwoordigheid zal hij geen last meer hebben.

(hij vertrekt.)

VIJFDE TOONEEL.

Van Herstal alleen.

VAN HERSTAL.

Ondankbare dwaas! Dat is dan het loon voor al mijne weldaden. Nog beleedigd te worden bovendien (*Hij hijgt.*) Beleedigd te worden door een knaap, die men heeft opgevoed en groot gebragt en die alles aan ons te danken heeft. (*Hij hijgt zwaarder.*) Ik heb mij driftig gemaakt. Ik voel dat het mij . . . kwaad heeft gedaan . . . Oude menschen (*hij blijft steken.*) Daar krijg ik weer zoo'n bui. (*rondziende.*) Als ik een glas water had . . . waar heeft die van Eerum . . . (*hij schelt.*) Ik zie nergens een glas. . . Alles wordt. . . duist. . . (*Hij zinkt neder.*)

ZESDE TOONEEL.

Van Herstal, Machteld.

MACHTELD.

Goede God! de baron is ziek. (*Zij verlaat het vertrek en komt met een glas water terug.*) Drink eens, baron. (*Zij buigt zich over hem henen.*) Baron! baron van Herstal! Mijn God, zou hij dood wezen! En moeder is heengegaan! Ik ben

alleen... Als hij eens dood was! Wat deed hij hier? Waarom moet hij hier komen sterven? Goddank! hij opent de oogen. Wat deert u, mijnheer.

VAN HERSTAL.

Wie... wie zijt gij?... O... Machteld. Niets, niets mijn kind. Ik heb mij boos gemaakt. Ik ben wat zenuwachtig. Waar is ze... waar zijn de anderen? Ben je alleen?... Ja, laat mij nog eens drinken. Oude menschen zijn zoo bestand niet meer tegen heftige aandoeningen. Zoo; ik word al beter. Als ik maar geen attaque gehad heb. Help mij eens opstaan. (*Hij staat op geholpen door Machteld.*) Neen, de beenen zijn nog stevig en de armen ook. Daar ben ik altijd zoo bang voor. Oud te worden is niets, maar gebrek-kig. De oude van Herstal, lam of doof of blind...

MACHTELD.

Stel u toch zulke dingen niet voor, mijnheer. Het zal de warmte zijn, die u heeft aangegrepen. Maar hoe komt gij hier alleen? Wacht gij de familie van Eerum? Waar kan ik die vinden?

VAN HERSTAL.

Neen, neen, geen van Eerums. Laat die maar weg blijven. Laten ze allen maar wegblijven. 't Is beter zoo. Vertel het maar aan niemand, dat ik me onwel heb gevoeld. Ze zouden in staat wezen om te zeggen, dat ik een beroerte had gehad. En dat is niet waar. (*Hij beproeft weder zijn beenen en armen.*) Alles in orde. Alles in orde. Ik had me ook niet boos moeten maken.

MACHTELD.

Boos? op wie?

VAN HERSTAL.

Op allen, op iedereen, op de gansche eierzuchtige, dwaze, ondankbare wereld. Spreek er mij maar niet meer van. Het is voorbij. Het is uit.

MACHTELD.

Laat ons zamen eens naar buiten gaan. De frissche lucht zal u goed doen.

VAN HERSTAL.

Nog niet naar buiten. Ga maar eens met mij op en neder. Zoo, zoo, dat doet mij goed. Dwaas die ik was, om mij dadelijk zoo ongerust te maken. Ik ben nog krachtig, maar je arm doet mij toch goed, Machteld. Steun ik niet te zwaar op u?

MACHTELD.

Volstrekt niet, steun gerust, ik denk dat mijn vader op mij steunt.

VAN HERSTAL.

Gij hebt uw vader niet gekend, niet waar?

MACHTELD.

Neen, die stierf toen ik nog zeer jong was.

VAN HERSTAL.

En je moeder spreekt nooit van hem?

MACHTELD.

Nooit. Hoe vraagt gij dit zoo? U hebt hem toch niet gekend?

VAN HERSTAL.

Ik? Neen... volstrekt niet. En al ware het zoo... Kom, ik geloof, dat ik nu de wandeling wel kan ondernemen. Ik dank je voor je hulp, beste meid.

MACHTELD.

Meent gij dan, dat ik u zóó naar het kasteel zou laten gaan? Ik zal er u brengen — ten minste tot aan het hek.

VAN HERSTAL.

En waarom niet geheel?

MACHTELD.

Omdat... omdat... omdat ik er niet behoor.

VAN HERSTAL.

Maar, als gij mij geleidt behoort gij er wel zeker. Wie kan u beter introduceren dan de eigenaar.

MACHTELD.

Mijn positie is niet zóó, dat ik den baron van Herstal kan gezelschap houden.

VAN HERSTAL.

Gekheid, lief kind. Ga gerust mede. Of ben je bang voor het kasteel?

MACHTELD.

Voor het kasteel niet.

VAN HERSTAL.

Nu dan, voor de bewoners... O, ik begrijp het al, gij wilt de familie van Eerum niet ontmoeten. Maar die logeert hier en ziet gij dus dagelijks.

MACHTELD.

Och, de van Eerums — neen aan hen dacht ik niet.

VAN HERSTAL. (*peinzend.*)

Dacht gij aan Kamrad? Gij antwoordt niet. Ik begrijp het, kindlief. Gij ziet er tegen op hem weer te ontmoeten. Hij was uw verloofde, niet waar?

MACHTELD.

Hij was het.

VAN HERSTAL.

En gij zijt gescheiden?

MACHTELD.

Voor altoos. God alleen weet hoeveel mij dat gekost heeft. Maar ik vertel u dingen, die ik niet vertellen moest. Maar gij wist ze waarschijnlijk toch. Egbert zal u wel alles hebben medegedeeld.

VAN HERSTAL.

Misschien. Maar kom Machteld, laat ons nu gaan. Ik heb logées en mag zoo lang niet afwezig blijven. Onder weg hebben wij nog wel gelegenheid met elkander te spreken.

MACHTELD.

Ik ben bereid met u mede te gaan.

(Zij gaan.)

Het scherm valt.

VIJFDE BEDRIJF.

In de salon van van Herstal.

EERSTE TOONEEL.

Van Eerum, mevrouw van Eerum, Clementine, aan de theetafel zittende.

VAN EERUM.

Alles is uitstekend. Opperbest in orde. Hij gaat heen. Toe Clementine, ik verlang naar een kop thee. (*Clementine eikt hem zijn kopje over.*)

MEVR. VAN EERUM.

Maar hoe weet ge dan dat hij heengaat?

VAN EERUM. (*zijn thee slorpende.*)

Mevr. van Eerum, wanneer men dertig jaar lang aan een departement is geweest en met allerlei personen en zaken heeft omgegaan, dan leert men menschen en toestanden kennen.

CLEMENTINE.

Maar papa, dit moet u toch gezegd zijn.

VAN EERUM.

Laat het u genoeg wezen, dat ik het u zeg. Die Kamrad is gebrouilleerd met oom. Die brieven, die wij hem deden toekomen, hebben den ouden man doen zien wat voor persoon die Kamrad was. Zij hebben twist gehad op vechten af en mijnheer de architect pakt nu zijn koffer om heen te gaan en nooit meer terug te komen.

Mevr. VAN EERUM.

Dus — is hij onterfd? Nóg wat suiker Clementine. (*Clementine geeft suiker.*)

VAN EERUM.

Natuurlijk! Men vermaakt zijn vermogen niet aan iemand, met wien men gebrouilleerd is. — Ik ben zeer tevreden, dat ik dat jonge mensch steeds op een afstand heb gehouden. Hij trachtte wel zich bij mij in te dringen, maar de referendaris van Eerum is de man niet om zich door vleijerij te laten winnen. Wij hebben onze waardigheid gehandhaafd.

Mevr. VAN EERUM.

Ook ik heb hem volstrekt niet gunstig geaccueilleerd.

CLEMENTINE.

Hij zal zich ook niet beroemen kunnen, dat ik hem eenig uitzigt heb gegeven. Zijne bloemen zelfs heb ik niet aangenomen.

VAN EERUM.

Mijn consideratie en advies was terstond, dat wij ons met dat jonge mensch niet moesten inlaten. De papieren, die ik in beslag heb genomen, hebben eene heilzame uitwerking gehad. Dank zij mijn doorzigt, hebben wij oom bij tijds ge-waarschuid.

CLEMENTINE.

Ik heb de papieren gevonden, papa.

Mevr. VAN EERUM.

Ik ben de oorzaak, dat wij ze behouden hebben. Zonder mij hadt gij ze weder neêrgelegd.

VAN EERUM.

Volstrekt niet, volstrekt niet. Ik heb terstond al het compromitterende van die brieven begrepen en aan mij hebt gij het te danken, dat de zaken dezen keer hebben genomen. Geef mij nog een kopje, Clementientje. (*Clementine schenkt hem weder in.*)

Mevr. VAN EERUM.

Maar dat blauwe lint hebt gij toch niet opzettelijk hem laten zien?

VAN EERUM.

Zeer zeker; dat lint zeide: jong man, wij kennen u, wij hebben u ontmaskerd. Hij heeft het begrepen, want hij is terstond heengegaan. Tegenover zulk een argument was hij niet bestand. Men moet zijne menschen kennen. Ik ben niet voor niet dertig jaar aan mijn departement geweest.

Mevr. VAN EERUM.

Me dunkt, van Eerum, nu dat jonge mensch weg is, moesten wij aan oom maar voorstellen, om zijne logeerkamer voor ons in te rigten. Ik wil mij gaarne een weinig behelpen.

VAN EERUM.

Het komt mij beter voor, dat wij op onze kamers blijven, maar dat Clementientje hier bij oom haar intrek neemt: die kan dan hier vertoeven zoo lang als zij goed en noodig oordeelen zal.

CLEMENTINE.

O, ik zal me wel amuseren bij oom. Ik heb een paar aardige rijtuigjes gezien en de environs zijn heel lief.... Maar hoe oom aan dien Kamrad komt, begrijp ik nog niet. Was dat eene partij voor zijn nichtje!

VAN EERUM.

Wij hebben hem nu door onze verstandige maatregelen verwijderd.

Mevr. VAN EERUM.

Maar hij is nog niet weg. Clementine, nog een half kopje. 't Is heel goede thee.

VAN EERUM.

Hij is zoo goed als weg. Hij wil dezen avond nog afreizen en oom zal zijn testament vernietigen. Daar zal ik voor zorgen.

CLEMENTINE.

Laat die zorg maar aan mij over, papa.

VAN EERUM.

Wij zijn dan de wettige en eenige arfgenamen. Ik verheug mij zeer, dat wij, in plaats van den Rijn op te gaan, aan de genegenheid voor onze bloedverwanten hebben toegegeven en bij tijds een dreigend onheil hebben afgewend.

Mevr. VAN EERUM.

Ik zou toch maar zorgen, Clementientje, dat oom een testament maakt. Men is nooit zeker en als het God behagen mogt den grijsaard tot zich te roepen, is het toch wensche-lijk, dat deze aardsche beslommeringen in orde zijn.

CLEMENTINE.

O, heb geen zorg mama. Eer wij veertien dagen verder zijn, ben ik met oom op den besten voet. Nu hij zijne be-loyfte niet nakomt, is hij mij wel eenige schadeloosstelling schuldig.

VAN EERUM.

Geniaal kind!

Mevr. VAN EERUM.

Ik heb u altijd wel gezegd, van Eerum, dat eene kost-
school goed is voor de vorming van meisjes.

VAN EERUM.

Offers heeft het mij gekost, maar thans zullen wij er de vruchten van plukken. Schenk mij nog eens in meidlief — ik heb geweldigen dorst... neen wacht nog maar even. Ik hoor oom komen. Zou ik hem iets zeggen over zijne misplaat-
ste genegenheid voor dat jonge mensch?

Mevr. VAN EERUM.

Wacht daarmede. Morgen hebben wij nog een dag. Cle-
mentine wasch de kopjes spoedig om.

CLEMENTINE.

Ik ben al bezig mama.

VAN EERUM.

Men moet het ijzer smeden terwijl het heet is...

TWEEDE TOONEEL.

De vorigen, van Herstal.

CLEMENTINE.

Gij neemt het niet kwalijk oom, dat ik de honneurs maar heb waargenomen en thee heb gezet. Maar wij hebben op u gewacht om te schenken.

VAN HERSTAL.

Heel vriendelijk, nichtje. Ik drink nooit thee.

CLEMENTINE.

Dat is jammer oom; zij is bijzonder lekker.

VAN HERSTAL.

Hé, hoe weet ge dat?

VAN EERUM.

Aan de geur, oom, aan de geur.

VAN HERSTAL.

Zoo, merkt gij dat aan de geur?

Mevr. VAN EERUM.

O, dadelijk; zoodra de thee is gezet kan men ruiken of zij goed is. Huismoeders hebben daar meer verstand van dan oude heeren.

VAN EERUM.

Dat heeft dit voortbrengsel der plantenwereld vóór boven het menschelijke karakter. Thee veinst niet, oom.

VAN HERSTAL.

Een mooie eigenschap, neef van Eerum.

VAN EERUM.

En in menschelijke karakters kan men zich jaren lang bedriegen.

VAN HERSTAL.

Zoo als gij wel zegt: jaren lang. Hebt gij die ondervinding nu pas opgedaan?

VAN EERUM.

Zij wordt elken dag bij mij verlevendigd. Zelfs heden nog.

VAN HERSTAL.

Ei, zoo? Wat meen je?

VAN EERUM.

Tot mijn leedwezen heb ik vernomen, dat het jonge mensch, hetwelk wij dezen morgen ontmoetten, u schandelijk heeft bejegend.

VAN HERSTAL.

Hebt ge dat vernomen. Dan zal het wel zoo wezen. Welke knecht heeft je dat verteld, van Eerum.

VAN EERUM. (*onthutst.*)

Welke knecht?

Mevr. VAN EERUM.

Lieve oom, vraag ons niet hoe wij die treurige gebeurtenis vernamen. De steenen vertellen het elkander.

VAN HERSTAL.

Spraakzame steenen.

VAN EERUM.

Tot loon van zooveel weldaden, zooveel ondankbaarheid!

Mevr. VAN EERUM.

Het is waarlijk eene beschikking van de Voorzienigheid dat gij thans juist tot de ontdekking zijt gekomen vóór het te

laat is. Verbeeld u eens oom dat uw plan van dezen morgen ware doorgegaan!

VAN HERSTAL.

Ik begrijp u niet.

Mevr. VAN EERUM (*fluisterend tot van Herstal.*)

Dat plan voor onze Clementine.

VAN HERSTAL.

Dat had geen kans om door te gaan. Gij wildet hem niet, en hij wilde haar niet.

Mevr. VAN EERUM. (*fluisterend.*)

Laat onze Clementine er toch niets van bespeuren. Het arme kind is nog zoo onschuldig.

VAN HERSTAL.

Houd ze dan zoo... Zeg eens van Eerum, hoe kwam je aan die brieven, die ge mij van morgen gegeven hebt?

VAN EERUM.

Die papieren?

VAN HERSTAL.

Nu ja, die minnebrieven.

VAN EERUM.

O die minnebrieven, o, waren het minnebrieven? Ziet u, com, wij aan ons departement, krijgen zooveel stukken die wij zelven niet lezen, maar die wij dan ter consideratie en advies zenden aan onze kommiezen en adjunct-kommiezen. Deze zijn meer specialiteiten in de détails van de administratie. Dat is zoo de gewoonte aan een departement.

VAN HERSTAL.

Heb je mij dan voor een kommie of een adjunct-kommie gehouden, om op de détails consideratie en advies te geven?

VAN EERUM.

Ik begrijp uwe bedoeling niet.

VAN HERSTAL.

Je hebt me een pakje brieven gegeven, brieven van den jongen Kamrad aan Machteld de Vleugel en nu vraag ik, hoe gij daaraan gekomen zijt?

Mevr. VAN EERUM.

Gevonden, beste oom, gevonden. Hoe zouden wij er anders aan komen?

VAN HERSTAL.

En toen hij, die ze verloren had er naar vroeg, wist gij er niets van.

Mevr. VAN EERUM.

Hoe konden wij weten, dat h ij ze verloren had. Bovendien oom, zijn die brieven het werktuig in Gods hand geweest om voor u een licht te doen opgaan, dat anders verborgen zou zijn gebleven.

VAN HERSTAL.

Zeker. Ik ben dan ook recht dankbaar voor dat licht. Zeg eens, van Eerum, doet ge altijd zoo met papieren, die binnen uw bereik komen? Ik moet u openhartig zeggen, dat die methode me niets bevalt, man.

VAN EERUM.

Ik erken oom, dat het eene zwakheid is; maar, zoo als mijne vrouw reeds heeft opgemerkt, ze heeft tot een gunstig gevolg geleid en u weêrhouden uwe genegenheid en uw fortuin aan een onwaardige te schenken.

VAN HERSTAL.

Dus verlangt gij hem niet tot schoonzoon?

Mevr. VAN EERUM.

De Hemel beware ons, zulk een mauvais sujet.

CLEMENTINE.

Het was ook maar een scherts van oom, niet waar, oom-lief?

VAN HERSTAL. (*langzaam heen en weder wandelend.*)

Ja, oom is somtijds heel grappig, heel grappig. Dat komt zoo met de jaren. Nu als gij hem niet tot uw echtgenoot en uw vader en moeder hem niet tot schoonzoon verlangen, dan zullen we zien of hij eene andere partij doen kan.

VAN EERUM. (*zacht tot mevrouw van Eerum.*)

Oom begint zwak van hoofd te worden.

Mevr. VAN EERUM. (*eveneens fluisterend.*)

Ik geloof het niet: er broeit wat.

VAN EERUM. (*zacht.*)

Hij zal toch niet?...

Mevr. VAN EERUM. (*zacht.*)

De hemel weet het, maar ik geloof dat het mis loopt.

VAN EERUM.

Laat dat jonge mensch zijne eigene partij maar zoeken. Dat meisje van onze hospita zal misschien nog wel tot inkeer komen.

VAN HERSTAL.

Wel mogelijk.

Mevr. VAN EERUM. (*lachend.*)

Dan kunnen wij hun het fameuse blauwe lint als cadeau de noce geven.

VAN HERSTAL.

Heel aardig nicht, heel aardig. Wel zeker, geef hun dat fameuse blauwe lint als cadeau de noce. Me dunkt van Eerum, ge spreekt zoo mooi, gij zoudt er wel eene mooije toespraak bij houden.

VAN EERUM. (*ter zijde.*)

Ik begin waarachtig ook te gelooven, dat het niet zuiver is. Oom wordt al te geestig. (*luid.*) Is 't uwe gewoonte niet oom, 's avonds een partijtje te maken.

VAN HERSTAL.

Ja neef, als ik geen bezoek krijg.

VAN EERUM.

Het kaartspel levert aan den menscheijken geest eene bron van uitspanning door inspanning op. Wat speelt gij, oom?

VAN HERSTAL.

Ik? van alles; zelfs op het ganzenbord.

Mevr. VAN EERUM. (*lachend.*)

Het ganzenbord!

CLEMENTINE. (*lachend.*)

Dat zegt oom om mij te plagen. Neen oom, zoo'n kind ben ik niet meer, dat weet u zelf wel! Gij hebt mij van morgen nog willen uithuwen.

VAN HERSTAL.

Een mooi spel, van Eerum. Jij bent nog al filosofisch; je zult er al de beteekenis wel van beseffen.

VAN EERUM.

Ik heb er nog niet aan gedacht oom. Ik heb voor zooveel gewichtiger zaken mijn hoofd noodig, dat ik mij met de filosofie van het ganzenbord nooit heb bezig gehouden.

VAN HERSTAL.

Dat is jammer, neef. Ik wil je op den weg helpen. Als men heel dicht bij de pot is, dan doet men wel eens een worp, die ons weder een heel eind achteruit zet. Soms wel op dood en dan speelt men niet meer mede.

VAN EERUM.

Waarlijk! heel geestig!

VAN HERSTAL.

En waar, neef, heel waar.

*De knecht komt binnen en spreekt eenige woorden
zacht tot van Herstal.*

Mevr. VAN EERUM. (*zacht.*)

Ik word ongerust.

CLEMENTINE. (*zacht.*)

Ik zal eens beproeven of ik niet wat meer uit oom kan krijgen. (*luid.*) Beste oom, u spreekt voor mij in raadsele. Toe vertel mij eens wat u eigenlijk bedoelt.

VAN HERSTAL.

Bedoelen? Niet met al. Ik wou een spelletje op het ganzenbord spelen, maar wij zijn met te weinigen. Ik heb er nog een paar bij gevraagd.

De bediende dient den heer Kamrad aan.

VAN EERUM.

Kamrad! (*tot van Herstal.*) Gij zult ons veroorloven, oom, dat wij ons eenige oogenblikken verwijderen. (*Hij wenkt vrouw en dochter die gereed zijn hem te volgen.*)

VAN HERSTAL.

Integendeel, neef; het zal mij hoogst aangenaam wezen, wanneer gij tegenwoordig zijt.

VAN EERUM. (*tot mevr. van Eerum.*)

Ik wil van geen verzoening weten.

Mevr. VAN EERUM.

Laat oom hem maar in onze tegenwoordigheid onder handen nemen. Hij heeft op mijne voorspraak niet te rekenen.

CLEMENTINE.

Ik zie hem niet aan.

DERDE TOONEEL.

De vorigen, Egbert (in reisgewaad.)

EGBERT.

Gij hebt verlangd, dat ik vóór mijn vertrek bij u zou komen. Ik heb aan uw verlangen voldaan.

VAN HERSTAL.

Daar ben ik u dankbaar voor. Ik wensch nog een kort onderhoud met u te hebben en daar het eene familiezaak betreft, heb ik aan de familie van Eerum verzocht er bij tegenwoordig te wezen. Gij zijt moeilijk in de keuze uwer vrouw en ik wenschte u daarom voor te stellen mijne dochter te huwen.

VAN EERUM.

Eene dochter!

Mevr. VAN EERUM.

Eene dochter!

VAN EERUM. (*ter zijde.*)

Straks komt het nog uit dat hij gehuwd is!

CLEMENTINE. (*tot mevrouw van Eerum.*)

Zou oom mij als zijne dochter aannemen?

EGBERT.

Mijnheer van Herstal, hoe moet ik uwe woorden opvatten?

VAN HERSTAL.

In den eenigen zin, waarin zij opgevat kunnen worden. (*tot den bediende die op den achtergrond gewacht heeft*) verzoek de dames hier te komen.

VIERDE TOONEEL.

*De vorigen, jufvrouw de Vleugel, Machteld.*VAN HERSTAL. (*tot de van Eerums.*)

Mijnheer Kamrad wenschte eene barones tot gade. Welnu, ik zag geen kans om er hem eene te bezorgen dan door de moeder van het meisje zijner keuze tot barones te verheffen. (*jufvrouw de Vleugel voorstellende.*) De aanstaande barones van Herstal.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Groote God!

Mevr. VAN EERUM. (*bits.*)

Ja, dat kan ik mij begrijpen dat zij daarvan schrikt.

VAN EERUM.

Onze hospita!

VAN HERSTAL. (*tot Egbert, Machteld tot hem voerende.*)

Thans Egbert zult gij de hand van Machteld niet weigeren.

EGBERT. (*op zijne knieën zinkende.*)

Steeds heb ik u liefgehad als een vader. Thans bewonder ik u als een edel, groot man.

VAN EERUM. (*ter zijde.*)

Dat laat zich hooren; nu trouwt hij eene barones — en mijn erfenis! De erfenis is voor ons verloren.

MACHTELD.

Waak of droom ik? Wordt de baron van Herstal mijn vader?

VAN HERSTAL.

Ja, lief kind, van dit oogenblik af moogt gij u mijne dochter noemen. Wij hebben onderweg zoo vertrouwelijk gesproken, dat ik u niet aan uw Egbert mag ontrukken. Hebt elkander lief.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ik wist wel, dat gij hooger stondt dan de meesten en uw goed hart zou zegepralen.

Jufvrouw de Vleugel, Machteld en Egbert op den achtergrond; de van Eerums en van Herstal op den voorgrond.

Mevr. VAN EERUM.

Mijnheer van Herstal, u zult het ons ten goede houden, dat wij niet langer getuigen blijven van zulke intieme gebeurtenissen.

VAN HERSTAL.

Zoo als gij verkiest nicht, maar ik geloof dat gij nog eene belofte te vervullen hebt.

MEVR. VAN EERUM.

Ik zou niet weten welke.

VAN HERSTAL.

Een cadeau de noce.

VAN EERUM.

Dat kan hij begrijpen! Ik zal hem nog een huwelijksgeschenk geven!

VAN HERSTAL.

Dat blaauwe lint.

VAN EERUM.

Dat rampzalige blaauwe lint!

VAN HERSTAL.

Het komt hem eerlijk toe, en aan de loyale teruggave daarvan verbind ik de nakoming van de belofte, die ik u gedaan heb.

VAN EERUM.

Gij zoudt dus nog?

VAN HERSTAL.

U ditmaal uit uwe geldelijke verlegenheid helpen, maar reken er voor de toekomst niet meer op. (*eene portefeuille uit zijn zak halende.*) Hoe denkt gij er over van Eerum?

VAN EERUM.

In 's Hemels naam. (*tot Egbert*) Mijnheer . . . mijnheer de architect, een abuis — een klein abuis . . . ik heb steeds het hoofd zoo vol met gewichtige zaken . . . (*Hij geeft Egbert het lint.*)

EGBERT.

Ik dank u mijnheer van Eerum. Het lint zal ik als een

reliquie bewaren. Het is de oorzaak geweest van mijn geluk.

VAN HERSTAL.

Zie zoo, nu is alles in orde.

Mevr. VAN EERUM. (*ter zijde.*)

Noemt hij dat in orde! Ik vind volstrekt niet dat alles in orde is. De heele zaak is indigne! Kom.

VAN EERUM.

Volgens mijn consideratie en advies, oom....

VAN HERSTAL.

Ik heb nu eens mijn eigen consideratie en mijn eigen advies gevolgd, neef. Maar ik ben je dank schuldig voor je welwillende medewerking en voorlichting.

VAN EERUM.

Oom is al te goed. Intusschen, dankbaarheid is eene schoone deugd en....

Mevr. VAN EERUM.

Ofschoon ons aboucheren niet geleid heeft tot het doel door u beoogd en wij als liefhebbende ouders onze dochter niet mogten dwingen tot eene echtverbindtenis, waartoe zij niet genegen was, zijn wij u intusschen erkentelijk voor uw goeden wil, oom. (*Tot Clementine*) Kom Clemence; mijnheer van Eerum!

De beide dames maken eene stijve buiging voor van Herstal en verlaten zonder de anderen te groeten het tooneel.

VAN EERUM. (*zijne vrouw volgende, genadig.*)

Wanneer wij laten bouwen, zullen wij aan onzen jeugdigen vriend denken. Oom ik heb de eer u te salueren. (*Hij gaat heen, op den achtergrond blijft hij nog even staan.*) Naar mijn consideratie en advies ware het toch beter geweest als wij die brieven niet hadden gevonden.

VIJFDE TOONEEL.

De vorigen , behalve de familie van Eerum.

VAN HERSTAL.

Kinderen gij zijt veel aan de familie van Eerum verplicht. Zonder haar had ik uwe genegenheid niet ontdekt, en ook ik heb veel aan haar te danken, want ik zou niet goed gemaakt hebben, wat ik thans nog herstellen kan, vóór het te laat is.

EGBERT.

Te laat!

VAN HERSTAL.

Ja beste vriend, toen ik dezen namiddag mij zoo zonderling gevoelde, dacht ik dat het wel eens spoedig met mij gedaan kon wezen, en Machteld heeft mij doen beseffen, dat een oud man als ik wél deed met zich te omringen van hen, die hij lief heeft. De van Eerums vlasten op mijn geld, gij, hoop ik, op mijne genegenheid.

EGBERT.

Die u nooit zal ontbreken.

Jufvr. DE VLEUGEL.

Ook ik zal u in liefde blijven gedenken. Ik dank u voor hetgeen gij voor mijne dochter wilt doen. Is die wensch vervuld, dan zal ik mijne belofte houden. Gij zult mij niet meer weêrzien.

VAN HERSTAL.

Neen Marie, dit verlang ik niet, en ik wensch het ook niet. De barones van Herstal heeft regt op Vredenstein te wonen en ik hoop, dat zij er zich niet ongelukkig zal gevoelen. Gij blijft met ons en wij zullen herleven in het geluk onzer kinderen.

EGBERT.

En wij zullen u liefhebben als onze ouders.

EINDE.

HENRI J. STEMBERG te 's Hage geeft uit:

DE KIESVEREENIGING VAN STELENDIJK.

Blijspel in vier bedrijven

DOOR

LODEWIJK MULDER.

f 0,90.

DE PATIËNTEN.

Blijspel in drie bedrijven

DOOR

JOHAN GRAM.

f 0,60.

SUZANNE.

Blijspel in twee bedrijven

DOOR

P. F. BRUNINGS.

f 0,50.

EEN LIEF VERS.

Blijspel in twee bedrijven

DOOR

LODEWIJK MULDER.

f 0,75

